ସୁଦର୍ପଣ ମୁକୁର

ମୁଦ୍ରଣ ମୁକୁର

ମୁଦ୍ରଣ ମୁକୁର ଏକ ଓଡ଼ିଆ ବହି ଓ ଏହା ସମ୍ଭବତଃ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରେସଚାଳକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଶିକ୍ଷଣ ପୁସ୍ତିକା ଥିଲା | ଏଥିରେ ଲେଟରପ୍ରେସ ଛାପାକଳ ଉପରେ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ପରିଚାଳନାଗତ ବିବରଣୀ ରହିଛି | କଟକର ସମରେନ୍ଦ୍ର ଗିରି ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନିକଟରେ ବହିଟିର କାଗଜ ସଂସ୍କରଣ ରହିଛି | ସେ ତାଙ୍କ ପିତା ନରେନ୍ଦ୍ର ଗିରି ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କଠାରୁ କଟକର ଦରଘା ବଜାରରେ ଥିବା ଚଣ୍ଡୀ ରବର ଷ୍ଟାମ୍ପ ୱାର୍କସ ନାମକ ରବର ଷ୍ଟାମ୍ପ ତିଆରି ଦୋକାନ ସହ ଏ ବହିଟି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ପାଇଥିଲେ | ବହିଟି ବୋଧେ ୧୯୨୦ କିମ୍ବା ୧୯୩୦ ଦଶକରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା |ତେବେ ଷଷ୍ଠ, ସପ୍ତମ ଏବଂ ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ ସହିତ ମଲାଟ, ଇଣ୍ଡେକ୍ସ ଏବଂ ଦସ୍ତଖତ ପୃଷ୍ଠାଗୁଡିକ ତାଙ୍କ ବହିରେ ନାହିଁ | ସମରେନ୍ଦ୍ର ୨୦୨୩ ଡିସେମ୍ବର ୫ ତାରିଖରେ ଶୁଭାଶିଷ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କୁ ବହିଟି ସ୍କାନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ | ବହିଟିର ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ଫଟୋ ଇଣ୍ଟରନେଟ ଆର୍କାଇଭରେ ଅପଲୋଡ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଏହି ଇ-ପୁସ୍ତକଟି ଅନେକ ମାଗଣା ଏବଂ ଓପନ୍ ସୋର୍ସ ସଫ୍ଟୱେୟାର, ବିଶେଷକରି ସ୍କାନ ଟେଲର, ଘୋଷ୍ଟସ୍କ୍ରିପ୍ଟ ଏବଂ ଇମେଜମ୍ୟାଜିକ ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ଫଟୋଗୁଡ଼ିକୁ ପୋଷ୍ଟ-ପ୍ରୋସେସିଂ (ସ୍କାନ ପରର ସମ୍ପାଦନା) କରାଯାଇଛି |

Mudrana Mukura was an Odia-language book, most likely intended as a primer for pressmen in then Orissa (presently, Odisha), containing technical and operational details on letterpress printing. Samarendra Giri Goswamy of Cuttack owns a physical copy of this book, inherited from his father, Narendra Giri Goswamy, along with the rubber stamp making shop, the Chandi Rubber Stamp Works at Dargha Bazar in Cuttack. The book was probably published in the 1920s or 1930s, but the sixth, seventh, and eighth chapters are missing, along with the cover, index, and signature pages. Samarendra kindly allowed Subhashish Panigrahi to scan the book on December 5, 2023. While the original photographs of the book's pages are uploaded on the Internet Archive, this e-book is created by post-processing those photographs using several free and open-source software, most notably Scan Tailor, Ghostscript, and ImageMagick. A newly made cover with an illustrated title on the cover page, a back cover, index, and signature pages were created and added by Panigrahi.

ସୂଚୀ

ପ୍ରଥମ ପରିଚ୍ଛେଦ	୧୧
ଦ୍ୱିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ: ଟାଇପ୍	୨୦
ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ: ପଏଣ୍ଟ	୩୦
ଚତୁର୍ଥ ପରିଚ୍ଛେଦ: ଫଣ୍ଟ	୩୩
ପଞ୍ଚମ ପରିଚ୍ଛେଦ: ଟାଇପର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ	୩୯
ନବମ ପରିଚ୍ଛେଦ: ବିଭିନ୍ନ ଉପକରଣ	୮୧
ଦଶମ ପରିଚ୍ଛେଦ: କଂପୋଜିସନ	୮୮

ଔରେଲ ଏମ୍. ଏ. ଷ୍ଟାଇନ ନାମକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ବ୍ୟକ୍ତି ଚୀନରୁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଗ୍ରହଣ କରି ୯୭୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ 'ହିପିଟକ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ବଙ୍ଗଳାରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ। ଉକ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥର ପୃଷ୍ଠା ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ଏକଲକ୍ଷ ତିରିଶ ହଜାର।

ତାହାପରେ ସନ ୧୪୫୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଆଧୁନିକ ଧରଣର ଅକ୍ଷର ଆବିଷ୍କାର କଲେ ଜର୍ମାନୀର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି, ତାଙ୍କ ନାମ 'ଜନ୍ ଗୁଟେନବର୍ଗ।' ଆଜି ଛାପାଖାନାମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଅକ୍ଷର ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି, ତାହାର ସୂତ୍ର ସେହି 'ଜନ୍ ଗୁଟେନବର୍ଗ' ହିଁ ପ୍ରଥମେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ। ଏପରି ଅକ୍ଷର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଯେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବହି ଛାପା ଯାଇ ପାରିବ, ତାହା ସେତେବେଳେ ଦୁନିଆରେ ପ୍ରାୟ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା।

[ଜନ୍ ଗୁଟେନବର୍ଗ]

ଜନ୍ ଗୁଟେନବର୍ଗ କେବଳ ଯେ ଏହି ଅକ୍ଷର ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ତା ନୁହେଁ ତାହା କିପରି ଛାପା ଯାଇ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରିବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ସେ ଦୁନିଆ ଆଗରେ ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି। ଆଜି ଆମେ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ମୁଦ୍ରଣାଳୟମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯେଉଁସବୁ ଉପକରଣ ଦେଖିବାକୁ ପାଉ, ତାହା ଯେ କେବଳ ଜନ୍ ଗୁଟେନବର୍ଗଙ୍କ ଦାନ ଏକଥା ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଆଜିର ମୁଦ୍ରଣୋପଯୋଗୀ ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକ ତାହାଠାରୁ ଶତଗୁଣ ଉନ୍ନତରରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛି।

ସେଥିପାଇଁ ଗୁଟେନବର୍ଗଙ୍କୁ 'ଇଉରୋପର ମୁଦ୍ରଣ ପିତା' (Father of printing in Europ) ବୋଲି ଅଭିହିତ କରାଯାଇଛି । ସେ ସନ ୧୪୦୦ ମସିହାରେ ଜର୍ମାନ ଦେଶର ମାଇନ୍ ଜ (Maing) ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଗୁଟେନବର୍ଗ ଦେଖିଲେ କାଠ ଅକ୍ଷର ବ୍ୟତୀତ ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସିଥିରେ ଅକ୍ଷର ତିଆରି ହୋଇପାରନ୍ତା, ତାହେଲେ ଏହି ଛାପାକାର୍ଯ୍ୟ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ହୋଇପାରନ୍ତା । କାରଣ, କାଠ ଅକ୍ଷର ତିଆରି କରିବାରେ ସମୟ ଅଧିକ ଲାଗୁଛି ଏବଂ ଅକ୍ଷର ଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ବହୁତ ସ୍ଥାନ ନଷ୍ଟ ହେଉଛି । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ସବୁବେଳେ ଏହି କଥା ଖେଳିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପରୀକ୍ଷା ସ୍ୱରୂପ ସେ ନରମ ଧାତୁରେ 'e' (ଇ) ଓ ଅନ୍ୟ କେତୋଟି ଅକ୍ଷର ତିଆରି କଲେ । ତାହା ବେଶ୍ ତାଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିଲେ ଯେ ଏହି ସୂତ୍ରରେ କାଠ ଅକ୍ଷର ଅପେକ୍ଷା ସୁନ୍ଦର ଓ ଅଧିକ ଅକ୍ଷର ହୋଇ ପାରିବ ।

ସେଥିପାଇଁ ସେ ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକର ନକ୍ସା ଆଙ୍କି ଲୁହା ଉପରେ ଛାଞ୍ଚ (punch) ବା ଛେଣୀ ତିଆରି କଲେ ଏବଂ ତମ୍ବା ଧାତୁରେ ଛାଞ୍ଚ (Matrice) ଛାପ ଉଠାଇଲେ । କାଠ ଅକ୍ଷର ଯେତିକି ଉଚ୍ଚରେ ତିଆରି କରା ଯାଉଥିଲା ସେହି ମାପରେ ଏକ ଢଳାଇ ଯନ୍ତ୍ର (Mould) ମଧ୍ୟ ତିଆରି କଲେ । ଏଥର ରହିଲା କେଉଁ ଧାତୁରେ ଅକ୍ଷର ଢଳା ହେବ ? ସେ ପ୍ରଥମେ ସୀସାରେ ଢାଳିଲେ, ତାହା ଖୁବ ଭଲ ହେଲା; କିନ୍ତୁ ଗୃପ presser ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତାପରେ ସେ ଅନେକ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ପରେ ଏକପ୍ରକାର ରସାଞ୍ଜନ ପଦାର୍ଥ (Antimoney) ମିଶାଇ ତିଆରି କରିବାରୁ ତାହା ଖୁବ ଶକ୍ତ ହେଲା ଓ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଚକ୍‌କଣ

ଦେଖାଗଲା । ତାଙ୍କର ବହୁଦିନର କଳ୍ପନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାର ଦେଖି ଗୁଟେନବର୍ଗ ଆନନ୍ଦରେ ଉଦ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଅଳ୍ପ ଆୟାସରେ ଓ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ହଜାର ହଜାର ଟାଇପ୍ ଢାଳି ଗଢା କରିଦେଲେ ।

ସମସ୍ତ ଟାଇପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବା ପରେ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ କପରି ସଜାଇ ରଖିଲେ କମ୍ପୋଜ କରାଯାଇ ପାରିବ ସେଥିପାଇଁ କାଠ ପଟାଉପରେ କଛୁ କଛୁ ଅକ୍ଷର ଧରିବା ମୁତାବକ ଛୋଟ ଛୋଟ କୋଠରି ବା ଖୋପ ତିଆରି କଲେ । ତାହାକୁ କୁହାଗଲା କେଶ (Case) ।

ଗୁଟେନବର୍ଗ ସର୍ବପ୍ରଥମ ତାଙ୍କର ଦୁଇଜଣ ସହକର୍ମୀଙ୍କ ସହ ଗୋଟିଏ ଛାପାଖାନା (Printing Press) ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଭୂମି ମାଇନ୍‌ଜଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ତାହା ହେଉଛି ୟୁରୋପର ତଥା ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା (First Printing Press in Wcrd) ।

ସେହି ସମୟରେ ଉଇଲିୟମ କ୍ୟାକ୍‌ଷ୍ଟନ (Wiillam Caxton) (୧୪୨୨-୧୪୯୧) ନାମକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ବ୍ୟକ୍ତି କୋଲକଫୁମରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତି । ସେ ଏହି ନୂତନ ପରିକଳ୍ପନା ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଏକ ଛାପାଖାନା ଖୋଲିଲେ ଏବଂ ୧୪୭୪ ମସିହାରେ ଇଂରେଜୀରେ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ଛାପିଲେ । ତାହା ହେଉଛି ଇଂରେଜୀ ଭାଷାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ଯେଉଁ ଟାଇପ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା ତାହାକୁ ଆଜି ଆମେ "ଓଲଡ଼ ଷ୍ଟାଇଲ" ଅକ୍ଷର ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାହାପରେ ସେ ଲଣ୍ଡନକୁ ଫେରିଯାଇ ସେଠାରେ ଏକ ଛାପାଖାନା ଖୋଲିଲେ । ତାହା ହେଉଛି ବ୍ରିଟେନର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା । ଏହାର ବର୍ଷକ

ମଧ୍ୟରେ ଜର୍ମାନ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଇଟାଲୀ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବହୁ ଛାପାଖାନା ଖୋଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପକୁ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ଦିଗରେ କେତେକ ଲୋକ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବେଞ୍ଜାମିନ ଫ୍ରେଙ୍କଲିନ୍, ଥିଓଡ଼ୋର ଡିଭିନ ଓ ଅଟୋମାର୍ଗନ ଥଇଲର (ଯେକି ଲାଇନୋଟାଇପ୍‌ର ପ୍ରଥମେ କଳ୍ପନା କରିଥିଲେ)ଙ୍କ ନାମ ବିଶେଷ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ।

୧୮୧୪ ମସିହା ବେଳକୁ ଏହି ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପର ବିଶେଷ ଉନ୍ନତି ଘଟିଲା । ଜନ ଓ୍ୱାଲଟର John Walter) ତାଙ୍କର ଖବର କାଗଜ 'ଦି ଟାଇମ୍ସ' (The Times) ପାଇଁ ଲଣ୍ଡନରେ ପ୍ରଥମ ବାଷ୍ପଚାଳିତ (driven by steam engine) ମେସିନ ପ୍ରେସ ଚାଲୁ କରିଥିଲେ । ଏହା ଘଣ୍ଟାକ ମଧ୍ୟରେ ୧୧୦୦ ଫର୍ଦ୍ଦ କାଗଜ ଛାପିଲା । କିନ୍ତୁ ୧୮୫୮ ଆଡ଼କୁ 'ଦି ହୋ' The Hoe ନାମକ ଅନ୍ୟ ଏକ ମେସିନ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ଯେ କି ଘଣ୍ଟାକ ମଧ୍ୟରେ ୨୦,୦୦୦ ଫର୍ଦ୍ଦ କାଗଜ ଛାପିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇ ପାରିଲା ।

ଭାରତରେ ଆରମ୍ଭ

ଭାରତବର୍ଷର କଲିକତା ନଗରୀରେ ୧୭୭୮ ମସିହାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା ଖୋଲାହେଲା । ଉଇଲିୟମ୍ ବାରି (William Bari) ନାମକ ଜଣେ ମିସନେରୀ ଗୋରା ସାହେବ ଏହି ଛାପାଖାନା ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଆରମ୍ଭ

ଓଡ଼ିଶାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା ହେଉଛି —"ଓଡ଼ିଶା ମିସନ ପ୍ରେସ୍" । ଏହା ୧୮୩୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ କଟକରେ ସ୍ଥାପିତ

ହୋଇଥିଲା । ସନ ୧୮୩୭ ରେ 'ଲେଶୀ ସାହେବ' ନାମକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ଲଣ୍ଡନରୁ ଗୋଟିଏ ଛାପାକଳ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ମେସିନ ସ୍ଥାପନ ହେବା ପରେ ୧୮୩୮ ରେ ସଟନ୍ ସାହେବ ନାମକ ଏକ ଇଂରେଜ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଛାପା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଛାପା-ଖାନାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ଛାପା ହୋଇଥିଲା, ତାହାର ନାମ ହେଉଛି "ଜଗନ୍ନାଥ ତୀର୍ଥ ମାହାତ୍ମ୍ୟ" । ଲୋକେ ପୁରୀକୁ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା କରି ଯାଇ କିପରି କଷ୍ଟ ଭୋଗୁଥିଲେ ଏବଂ ବିଫଳକାମ ହୋଇ ଫେରୁଥିଲେ ତାହା ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପୂର୍ବେ ଏହି ଛାପାକାର୍ଯ୍ୟ ବଡ଼ କଠିନ ଥିଲା । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କଂପୋଜ କରୁଥିଲେ ସେ ମଧ୍ୟ ଛାପୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଦୁନିଆରେ ଛାପାକାର୍ଯ୍ୟର ସୁବିଧା ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାହା କିପରି ଶୀଘ୍ର ଓ ସୁଗମ ହୋଇ ପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ କରି ଦିଆଯାଇଛି ।

୧ । କଂପୋଜିଂ ରୁମ—ଯେଉଁ ଗୃହରେ କଂପୋଜ ହୁଏ ତାହାକୁ କଂପୋଜିଂ ରୁମ କହନ୍ତି ।

୨ । ମେସିନ ରୁମ—ଯେଉଁ ଗୃହରେ ଛାପାଛାପି ହୁଏ ତାହାକୁ ମେସିନ ରୁମ କହନ୍ତି ।

୩ । ବାଇଣ୍ଡିଂ ରୁମ—ଯେଉଁ ଗୃହରେ ବହି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ତାହାକୁ ବାଇଣ୍ଡିଂ ରୁମ ବା ଦପ୍ତରିଖାନା କୁହନ୍ତି ।

୪ । ଷ୍ଟୋର ରୁମ—ଯେଉଁ ଗୃହରେ ମୁଦ୍ରଣାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଉପକରଣ ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ସଞ୍ଚିତ ରଖା ଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ ଷ୍ଟୋର ରୁମ୍ କହନ୍ତି ।

୫ । ପ୍ରୁଫ୍ ରିଡିଂ ରୁମ—କଂପୋଜ ହେବା ପରେ ଟାଇପରେ ଯେଉଁ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକ ରହି ଯାଇଥାଏ ତାହା ଯେଉଁ ଗୃହରେ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଏ ତାହାକୁ ପ୍ରୁଫ୍ ରିଡ଼ିଂ ରୁମ ଓ ଯେଉଁମାନେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ପ୍ରୁଫ୍ ରିଡର କହନ୍ତି ।

୬ । ସେକସନ—ଯେଉଁ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ଗୃହମାନଙ୍କରେ ସଂଖ୍ୟାଧିକ ଲୋକଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ହେତୁ ଅଧିକ ଗୃହର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ ତାହାକୁ ଅମୁକ (A B C D ବା 1 2 3 4) ସେକସନ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ସେହିପରି—ପରିଚାଳନା ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ନାମ କାର୍ଯ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷଗଣଙ୍କ ନାମ ଅନୁଯାୟୀ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମରେ ବିଭାଗୀକରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଯେପରି—

ଜେନେରାଲ ମ୍ୟାନେଜର୍ସ ରୁମ—(ମୁଦ୍ରଣାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଯେଉଁ ଗୃହରେ ବସି ସମସ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରନ୍ତି ।

ମ୍ୟାନେଜର୍ସ ରୁମ—ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନାର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରି ଯେଉଁ ଗୃହରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ସେହିପରି—ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଗୃହଗୁଡ଼ିକର ନାମକରଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

(୧) ମେନେଜମେଣ୍ଟ ସେକସନ, (୨) ଏକାଉଣ୍ଟ ସେକସନ, (୩) ଡେସପାଚିଂ ସେକସନ ମୁଖ୍ୟ ଓ ସହକାରୀପରିଚାଳକଙ୍କ ଗୃହ ସମ୍ମୁଖରେ ସେମାନଙ୍କର ନାମାଙ୍କିତ ଫଳକ ଓ ବିଭିନ୍ନ ସେକସନର ନାମର ଫଳକ ଗୃହ ସମ୍ମୁଖରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ ।

ଯେଉଁଠାରେ ଖବରକାଗଜ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ— ସେଠାରେ ସେହିପରି ମୁଖ୍ୟ ଏଡ଼ିଟର ଓ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଏଡ଼ିଟରଙ୍କ ଗୃହ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ଅଲଗା ରହିଥାଏ ଏବଂ ନିଉଜ୍ ଏଡ଼ିଟର, ସବ୍ ଏଡ଼ିଟର, ପଲିଟିକାଲ ରିପୋର୍ଟର, ଲୋକାଲ ରିପୋର୍ଟର, ସ୍ପୋର୍ଟ ରିପୋର୍ଟର ଓ ଡମି ମେକର ଆଦିଙ୍କ ଗୃହକୁ ସବ୍ ଏଡ଼ିଟରର୍ସ ରୁମ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଗତ ୫୦୦ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ଉନ୍ନତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ଭାରତର ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରମାନଙ୍କରେ ଏହି ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପରେ ବହୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟକର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟିଛି । ଖବରକାଗଜ ପାଇଁ ଆଉ ହାତରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡୁନାହିଁ । ଲାଇନୋ ଓ ମନୋ ମେସିନ ସାହାଯ୍ୟରେ କଂପୋଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତତର ଭାବେ ହେଉଛି, ସେହିପରି ରୋଟାରି ମେସିନ ସାହାଯ୍ୟରେ ଛପା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆହୁରି ଅଧିକା ଦ୍ରୁତଗତିରେ ହୋଇ ପାରୁଛି । ଷ୍ଟିରିଓ, ଅଫସେଟ୍, ଲିଥୋ ଅଟୋମେଟିକ ମେସିନଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପର ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ଆଦରଣୀୟ ପଦାର୍ଥ ।

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶିଳ୍ପ, ଶିଳ୍ପଯନ୍ତ୍ର ଓ ଶିଳ୍ପୋପଯୋଗୀ ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର ଅଗ୍ରଗତି କ୍ରମଶଃ ବଢିଚାଲିଛି । ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ, କଟକ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥିତ କେତେକ ମୁଦ୍ରଣାଳୟରେ ଆଧୁନିକ ଉନ୍ନତ ଧରଣର ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ମେସିନମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଛି । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ମଞ୍ଚେଶ୍ୱରଠାରେ ଖୋଲି ଯାଇଥିବା ମୁଦ୍ରଣାଳୟକୁ ପୃଥିବୀର ଏକ ସର୍ବାଧୁନିକ ମୁଦ୍ରାଯନ୍ତ୍ର ଆସିଛି, ଯହିଁରେ ବହୁପୃଷ୍ଠା ବିଶିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ଏକାଦିକ୍ରମେ କଂପୋଜ, ଛାପା, ଭଙ୍ଗା, ସିଲାଇ ହୋଇ ପାରିବ ।

ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଳାଗତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ବ୍ୟବସାୟ ଭିତ୍ତିକ ଅର୍ଥଉପାର୍ଜନକାରୀ ସଂସ୍ଥା ନୁହେଁ । ଏହି ଶିଳ୍ପ ସମଗ୍ର ଦେଶ ଓ ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କର ସମୃଦ୍ଧି ଓ ବିକାଶ ଦିଗରେ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା, ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଦିଗରେ, ସର୍ବୋପରି ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

୧ । ଲିପି ଓ ଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କଣ ?

୨ । ଲିପିର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସ୍ତର କଣ ଓ କାଗଜରେ ଛାପା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାହା କେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ କିପରି ଭାବରେ ଲେଖା ଯାଉଥିଲା ?

୩ । ଆଧୁନିକ ଧରଣର ଅକ୍ଷର ଆବିଷ୍କାରକଙ୍କ ନାମ କଣ ଓ ସେ କେଉଁଠାରେ କେଉଁ ମସିହାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସେଥିପାଇଁ କି କି ଉପାୟ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ? ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ କି କି ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରି ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ କି ଉପାଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ ?

୪ । ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା (printing press) କାହାଦ୍ୱାରା ଓ କେଉଁଠାରେ ସ୍ଥାପନ ହୋଇଥିଲା ?

୫ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏ ଛାପାଖାନା ବା ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି କେବେ ଓ କିପରିଭାବେ ଘଟିବା ଫଳରେ କି ଉପକାର ସାଧିତ ହେଲା ?

୬ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଓ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କାହାଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ?

୭ । ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ମାନଙ୍କରେ କେଉଁ କେଉଁ ଗୃହରେ କି କି କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ଓ ସେ ଗୃହଗୁଡ଼ିକର ନାମ କ'ଣ ଉଲ୍ଲେଖ କର ।

୮ । ବ୍ରିଟେନର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଛାପାଖାନା କେବେ ଓ କାହା ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ?

ଦ୍ୱିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଟାଇପ୍

ଟାଇପ୍ ବା ତତ୍‌ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟରେ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ତାହା ହେଉଛି ମୁଦ୍ରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ । ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟତଃ ଇଂରେଜୀ ଶବ୍ଦ । ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆମେ ଏପରି ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଇଛୁ ଯେ ତାହାକୁ ଯଦି ଭାଷାନ୍ତର କରାଯାଏ ତା ଯେ କେବଳ ଭୁଲ ହେବ ତା' ନୁହେଁ, ଆଦୌ ବୁଝି ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ ପୂର୍ବ ପ୍ରଚଳିତ ନାମ ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ନାମ ସେହିପରି ରଖା ଯାଇଛି ।

ଟାଇପ ଦୁଇପ୍ରକାର । ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଓ କାଷ୍ଠ ନିର୍ମିତ । ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଟାଇପଗୁଡ଼ିକ ସୀସା ଓ ଅନ୍ୟ କେତୋଟି ଧାତୁର ସଂମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ସମସ୍ତ ସମୟରେ କେତେକ ଟାଇପ୍‌ରେ ତମ୍ବା ମଧ୍ୟ ମିଶା ଯାଇଥାଏ । ଏହି ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଟାଇପ୍ ସାଧାରଣତଃ ପୁସ୍ତକ ବା ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ପୋଷ୍ଟର ବା ବଡ଼ ଧରଣର ବିଜ୍ଞାପନ ପାଇଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଟାଇପ୍‌ର ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ତାହା ଟାଣ ଓ ଚିକ୍‌କଣ କାଠ ଉପରେ ଖୋଳା ଯାଇଥାଏ । ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଓ କାଠ ନିର୍ମିତ କେତେକ ଟାଇପ୍‌ର ନମୁନା ପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦେଖନ୍ତୁ ।

କାଠ ନିର୍ମିତ ଅକ୍ଷର

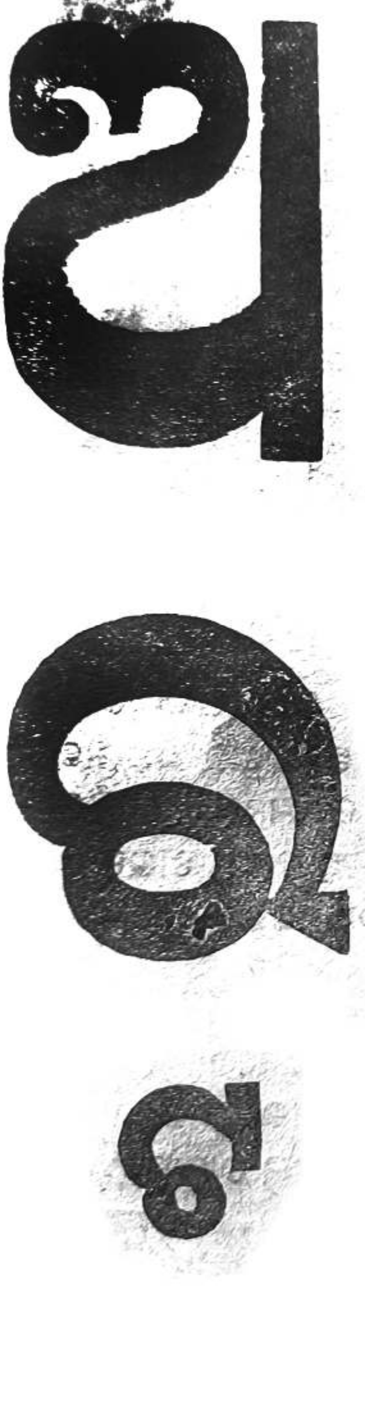

ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଅକ୍ଷର

ଧାତୁ ବା କାଠନିର୍ମିତ ସାନ **ବଡ଼** ସମସ୍ତ ଟାଇପର ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଦୀର୍ଘତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ; କିନ୍ତୁ ଏହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉଚ୍ଚତାରେ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ଉଚ୍ଚତାକୁ Hight (ହାଇଟ୍) କହନ୍ତି । ଏହା ଏକ ଇଞ୍ଚରୁ ସାମାନ୍ୟ କମ୍ । ଅର୍ଥାତ୍ .୯୧ ଇଞ୍ଚ । ଟାଇପ୍ ଯେତେପ୍ରକାର ବା ଯେତେ ସାନ-ବଡ଼ ହେଉ ପଛକେ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଉଚ୍ଚତା (Hight) ସମାନ ରହିବା ଉଚିତ ।

ଉପର ସାନ ଚିତ୍ରଟି ଗୋଟିଏ ଟାଇପ୍‌ର ଚିତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଚିତ୍ରଟିରେ ତାହାର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ବିସ୍ତୃତ କରି ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହିରେ ଥିବା **ଗ-ଘ** ପାଖକୁ କହନ୍ତି ଉଚ୍ଚତା (Hight), **କ-ଖ** ପାଖକୁ (Width) **ଖ-ଗ** ପାଖକୁ କହନ୍ତି ବଡ଼ି । **ଟାଇପ୍** ଫେଶ୍ ମଝିରେ ଥିବା **ଗର୍ତ୍ତକୁ** ଗଭୀରତା (Depth) **କହନ୍ତି** ।

ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଇଂରାଜୀ ଟାଇପ୍ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ତାହାକୁ ଓଲ୍ଡ ଷ୍ଟାଇଲ କହନ୍ତି । ୧୭୨୪ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ "ଉଇଲିୟମ୍ କ୍ୟାସଲନ" ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ହାତରେ ନକସା ଆଙ୍କି ଛେଣୀ ତିଆରି କରି ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ଢାଳିଥିଲେ ତାହାକୁ "କ୍ୟାଜ-ଲନ ଓଲଡ୍ ଷ୍ଟାଇଲ" କହନ୍ତି ।

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଇଟାଲୀର ଜି. ବୋଦନୀ ନାମକ ଜଣେ ମୁଦ୍ରାକର କେତେକ ନୂତନ ଧରଣର ଟାଇପ ତିଆରି କଲେ । ତାଙ୍କର ନାମ ଅନୁସାରେ ସେ ଟାଇପଗୁଡ଼ିକର ନାମକରଣ କରାଯାଇଛି । ତତ୍‌ପରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନୂଆ ନୂଆ ଧରଣର ଡିଜାଇନ୍ କରି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଟାଇପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ଓ ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରିମାନ ଖୋଲିବାକୁ ଲଗିଲେ । ଏହିସବୁ ଟାଇପ୍ ଖୁବ୍ ସାନରୁ ବଡ଼ ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା ହୋଇଥିଲା ଓ ତାହାର ନାମକରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ତାହାକୁ ଇଟାଲିକ୍, ଅର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟାଲ୍, ସ୍କ୍ରିପ୍ଟ, ଟେକ୍‌ସଷ୍ଟ ପ୍ରଭୃତି କୁହାଯାଏ । ଆଜିକାଲି ଖବରକାଗଜ ବା ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଟାଇପ୍‌କୁ "ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ ଫେସ୍" ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପର ପ୍ରସ୍ତୁତିକରଣ

ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପ୍ ସର୍ବପ୍ରଥମ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା କଲିକତାର ଅଧର ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରିରେ । ଶ୍ରୀ ଅଧର କର୍ମକାର ନାମକ ଏକ ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହାକୁ ତିଆରି କରିଥିଲେ । ସେହି ଟାଇପ୍ ଆଜିର ଟାଇପ ପରି ଏତେ ଗୋଲ ନ ଥିଲା । ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ କଟକ ମିଶନ ପ୍ରେସକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ କଟକର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରେସରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉନାହିଁ । ତଥାପି ତାହା ବହୁଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଛାପାଖାନା ମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା ।

କର୍ମବୀର ଗୌରିଶଙ୍କରଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ କଟକରେ "କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ କମ୍ପାନୀ" ନାମକ ଏକ ଛାପାଖାନା ସ୍ଥାପିତହେଲା । ତାଙ୍କର ଉଦ୍ୟମରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ନାରାୟଣ ମହାରଣା ନାମକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି

କଲିକତାରୁ ଟେଷ୍ଟେରି କରିବା ଶିକ୍ଷାକରି ଉକ୍ତ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ କମ୍ପାନୀରେ ଟାଇପ୍ ଢାଳିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ତାପରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୀତାନାଥ ରାୟ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବାମନ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚେଷ୍ଟା କରାଇ ଗୋଟିଏ ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀ ଖୋଲି ଟାଇପ୍ ଢଳାଉଥିଲେ । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଗୋପାଳ ଗିରି ଓ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କପିଳଚରଣ ଦାସ ନିଜ ହସ୍ତରେ ପଞ୍ଚ ଓ ମେଟ୍ରିସ୍ ତିଆରି କଲେ । ଏହାପରେ ସୁଦର୍ଶନ ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଗୋପାଳ ଗିରି ଓ ମୁକୁର ପ୍ରେସରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କପିଳଚରଣ ଦାସ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଟାଇପ୍ ତିଆରି କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କଟକର ଉତ୍କଳ ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀ ଓ ମହାପାତ୍ର ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀମାନଙ୍କରେ ଆହୁରି ନୂତନ ଓ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଟାଇପ୍‌ମାନ ତିଆରି କରିବାର ଉଦ୍ୟମ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ମନୋ ଟାଇପ୍ ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଛି ।

ରୋମାନ ଓ ଜବ୍‌ଂ ଟାଇପ୍

ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ଟାଇପ୍ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଟାଇପ୍ ଅଛି । ଯଥା—ରୋମାନ ଟାଇପ୍ ଓ ଜବ୍‌ଂ ଟାଇପ୍ ।

୧ । ରୋମାନ ଟାଇପ୍—ବହି ବା ଖବରକାଗଜ ଆଦିରେ ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ତାହାକୁ ରୋମାନ ଟାଇପ୍ କହନ୍ତି । ଏହାର ଫେସ୍ ସିଧା । ବଙ୍କା ଫେସ୍ ଥିବା ଟାଇପ୍‌କୁ ଇଟାଲିକ୍ କହନ୍ତି । ଏହା ଅନେକ ସମୟରେ ରୋମାନ ଟାଇପ୍ ସହିତ ଏକତ୍ର ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ ।

୨ । ଜବ୍‌ଂ ଟାଇପ୍—ଲେଟର ହେଡ୍‌ିଂ, ବିଜ୍ଞାପନ, କାର୍ଡ ଓ ପ୍ରଶଂସାପତ୍ର ପ୍ରଭୃତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଟାଇପ୍‌କୁ

ଜର୍ଣ୍ଣ ଟାଇପ୍ କହନ୍ତି । ଏହା ପୁସ୍ତକ ବା ଖବରକାଗଜ ପ୍ରଭୃତିରେ ରୋମାନ ଟାଇପ୍ ସହିତ ହେଡ଼ିଂ ଓ ସବହେଡ଼ିଂମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବହୁ ପ୍ରକାର; ଶତାଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ରହିଛି ।

ଟାଇପ୍‌ର କେତେକ ଅଂଶର ନାମ

ଟାଇପ୍‌ର ବୃତ୍ତାଖ, ତଳ ଉପର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାମ ରହିଛି । ଯଥା —

୧ । ଫେସ୍—ଟାଇପ୍‌ର ଉପର ଅଂଶ ଯାହା କି କାଗଜ ଉପରେ ଛାପି ହୋଇଯାଏ, ତାହାକୁ ଫେସ୍ କହନ୍ତି ।

୨ । କାଉଣ୍ଟର—ଟାଇପ୍ ଫେସର ତଳ ଉପର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ଥାଏ ତାହାକୁ କାଉଣ୍ଟର କହନ୍ତି । ଏହା କମ୍ପୋଜ ସମୟରେ ତଳ ଉପର ଲାଇନ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବ୍ୟବଧାନ ନ ରହିଲେ ତଳ ଉପର ଲାଇନର ଗୋଟିଏ ଟାଇପ୍ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଟାଇପ୍ ସହିତ ଘଷି ହୋଇ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପ୍ କମ୍ପୋଜ ସମୟରେ ଏହିପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଏ ।

୩ । ସ୍ୟାଙ୍କ୍ ବା ବଡ଼—ଟାଇପର ଫେସ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଂଶକୁ ସ୍ୟାଙ୍କ ବା ବଡ଼ କୁହାଯାଏ ।

୪ । ବେଭେଲ—ଟାଇପର ଫେସ ତଳକୁ ଗଡ଼ି ଆସିଥିବା ଅଂଶକୁ ବେଭେଲ କହନ୍ତି । ଏହା ଫେସ ଓ ସୋଲଡ଼ରର ବିଭକ୍ତତାକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ।

୫ । ବର୍ଯ୍ୟୁର୍ଡ—ବେଭେଲ ଓ ସୋଲଡ଼ରକୁ ବିଭକ୍ତ କରୁଥିବା ଅଶଂଟିକୁ ବର୍ଯ୍ୟୁର୍ଡ କହନ୍ତି ।

୬ । ସୋଲଡ଼ର—ବପୂର୍ଡର ତଳ ଅଂଶରେ ଥିବା ସରଳ ରେଖାଟିକୁ ସୋଲଡ଼ର ବା କାନ୍ଧ କହନ୍ତି ।

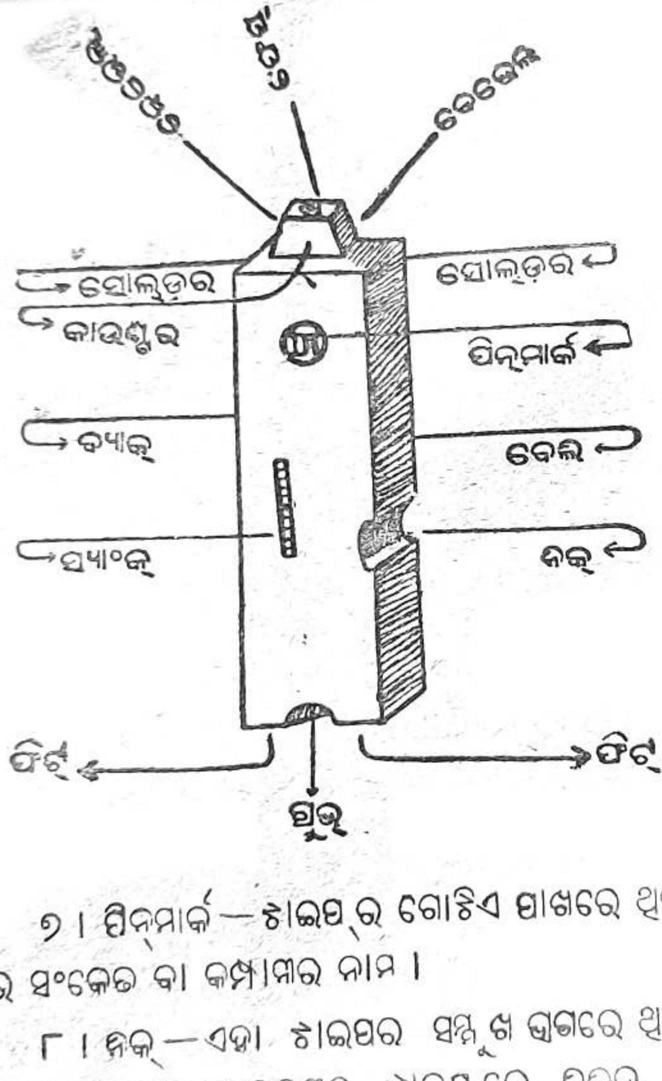

୭ । ପିନ୍‌ମାର୍କ—ଟାଇପ୍‌ର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ସଂକେତ ବା କମ୍ପାନୀର ନାମ ।

୮ । ନକ୍—ଏହା ଟାଇପର ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ ଥିବା ଏକ ରେଖାଚିହ୍ନ । ଭିନ୍ନ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀର ଟାଇପ୍‌ରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରେଖା ଦେଖାଯାଏ । କେଉଁ କେଉଁ ଟାଇପ ଦେହରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି କରି ମଧ୍ୟ ରେଖା (ନକ୍) ଦେଖାଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା କମ୍ପୋଜିଟର

କମ୍ପୋଜ ସମୟରେ ଟାଇପଟିର ଓଲଟା ସିଧା ସହଜରେ ବାରି ପାରନ୍ତି ।

୯ । ଗ୍ରୁଭ — ଅକ୍ଷର ଢଳାହେବା ସମୟରେ ତାର ତଳେ ଗୋଟିଏ ଲଞ୍ଜ ବାହାରେ ଏହାକୁ ରନ୍ଦା ସାହାଯ୍ୟରେ ପରିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହୁଏ ।

୧୦ । ଫିଟ୍ — ଅକ୍ଷର ତଳର ଦୁଇଟି ଅଂଶ (ପାଦ) ଯାହା ଗ୍ରୁଭ ଦ୍ୱାରା ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

୧୧ । ସେରିଫ୍ — ଟାଇପର ଉପରେ ବା ତଳେ ଥିବା ଖୁବ୍ ସରୁ ଅଂଶ ବା ଗାର । ଯଥା :- ଇଂରେଜୀରେ M ।

୧୨ । ବେଲି — ଟାଇପ୍ ସମ୍ମୁଖ ଭାଗ ସୋଲଡ଼ରଠାରୁ ଫିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଅଂଶକୁ ବେଲି କହନ୍ତି ।

୧୩ । ବ୍ୟାକ୍ — ଟାଇପର ପୃଷ୍ଠଭାଗ ସୋଲ୍ଡ଼ରଠାରୁ ଫିଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଅଂଶକୁ ବ୍ୟାକ କହନ୍ତି ।

୧୪ । କରନ୍ ଟାଇପ — ଟାଇପ୍ ର ଉପରକୁ ବା ତଳକୁ ବାହାରିଥିବା ଅଂଶ ବିଶେଷ । ଯେପରିକି ଇଂରେଜୀରେ j. y. p., ଓଡ଼ିଆରେ ଷ୍ଟ, କ୍ଟ, କ୍ଳୁ ପ୍ରଭୃତି । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆରେ 'କରେଣ୍ଟ' ଟାଇପ ନାମକ ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର ଅକ୍ଷର ଅଛି । ଯେପରିକି ଗ+ଳ = ଗ୍ଳ, ଏହା 'କ ଠାରୁ କ୍ଷ' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଆଉ କୌଣସି ପୁସ୍ତକରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉନାହିଁ କି କୌଣସି ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀ ଏହାକୁ ଆଉ ଢାଳୁ ନାହାନ୍ତି ।

୧୫ । କଟା ଓ ଫଳା ବା ମାତ୍ରା ଟାଇପ୍ — ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପରେ ଫଳା ମାତ୍ରା ବା କରେଣ୍ଟ ଟାଇପ୍ କୁ ଅନ୍ୟ ଟାଇପ ସହିତ ଯୋଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଟାଇପର ଫେସ୍ ତଳୁ ବଡ଼ିର ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଭାଗ କଟା ଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ କଟା ଟାଇପ ବା (Half Body) କହନ୍ତି । କାରଣ ଗୋଟା 'କ' ସହିତ ି ଇକାର ମାତ୍ରା ଯୋଡ଼ିଲେ

ତାହା 'କ'ର ଠିକ୍ ଉପର ଭାଗରେ ନରହି 'କି' ଏହିପରି ଟିକଏ ଫାଙ୍କ ରହିଯାଏ ଓ ଅସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । କିନ୍ତୁ ତାହା କଷ୍ଟା 'କ' ସହିତ ଯୋଡ଼ାଗଲେ 'କି' ଠିକ୍ ହୁଏ ।

୧୬ । ବ୍ୟାଟେର୍ଡ ଟାଇପ—ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ର ମୁହଁ ବିକୃତ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ଛପା ଭଲ ଉଠେନାହିଁ ବା ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ ବ୍ୟାଟେର୍ଡ ଟାଇପ୍ କହନ୍ତି ।

୧୭ । ପିକ୍ ଟାଇପ—ଯେଉଁ ଟାଇପ ମୁହଁରେ କାଳି, ଶିଲ୍ଷ ଓ କାଗଜ ଭର୍ତ୍ତିହୋଇ ଖରାପ ଛପା ଉଠେ ।

ଉଚ୍ଚତା

ଟାଇପ ଯେ କୌଣସି ବଡ଼ ବା ଯେ କୌଣସି ମାପର ହେଉନା କାହିଁକି ତାହାର ଉଚ୍ଚତା ସବୁବେଳେ ସମାନ ରଖା ଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଉଚ୍ଚତା .୯୧୮ ଇଞ୍ଚ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଅତି ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଆମର ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ବେମେଳ ଦେଖାଯାଏ । ଏକ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀର ଟାଇପ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଫାଉଣ୍ଡ୍ରୀର ଟାଇପ ମେଳ ଖାଏନାହିଁ । ଫଳତଃ ଛପାହେବା ସମୟରେ ଯେପରି ନିଚା ଥିବା ଟାଇପଗୁଡ଼ିକ ଦେହରେ ସମାନ-ଭାବେ କାଳି ଲଗିପାରେ ନାହିଁ ସେହିପରି ଉଚା ଥିବା ଟାଇପ ଗୁଡ଼ିକ ଅତି ମାତ୍ରାରେ କାଗଜ ଦେହରେ ଚୁପି ହୋଇଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ମେସିନମ୍ୟାନଙ୍କୁ ଅକାରଣରେ କେତେକ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ସ୍ପେସ୍ ଓ କ୍ୱାର୍ଡ଼ସ୍

ସ୍ପେସ—ଏହା ଟାଇପର ଉଚ୍ଚତାଠାରୁ ଟିକେ କମ, ଅର୍ଥାତ୍ .୭୫ ଇଞ୍ଚ ଅଟେ । ଏହା ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅଲଗା କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦର ମଝିରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ଓ ଲାଇନଗୁଡ଼ିକର ସମାନତା ଆଣିବାକୁ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ଏହା ଗୁଡ଼ିକ

...କାର । ଯଥା :- ସ୍ପେସ, ମିଡ଼ଲ ସ୍ପେସ, ଥିନ ଓ ହେୟାର ଥିନ । ...ମ୍ନରେ ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ଦିଆଗଲା ।

୧ ଏମରେ = ୨ଟି ଏନସ = ୩ଟି ସ୍ପେସ = ୪ଟି ଥିନ୍ ସ୍ପେସ = ...ଟି ଥିନ = ୮ଟି ହେୟାର ଥିନ ।

କ୍ୱାଡ଼ସ—ଏହାର ଉଚ୍ଚତା ମଧ୍ୟ ସ୍ପେସର ଉଚ୍ଚତା ସହ ସମାନ । ଏହା ଲାଇନ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପେସର ମାପଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ଥାନ ଯେଉଁଠି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ସେଠାରେ ଏହା ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ବିଶେଷତଃ କବିତାରେ ଓ ପାରାଗ୍ରାଫର ଆରମ୍ଭରେ ଓ ଶେଷରେ ଏହା ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ଏହା ଚାରି ପ୍ରକାର । ୧ ଏମ, ୨ଏମ୍, ୩ଏମ ଓ ୪ ଏମ ।

ଆଙ୍ଗେଲାର କ୍ୱାଡ଼ସ ନାମକ ଆଉ ଏକପ୍ରକାର କ୍ୱାଡ଼ସ ...ଛି । ଏହା ତିନକୋଣିଆ, ଦେଢିଆ, ତେରଛା ଓ ଗୋଲ ...ରେ ୩/୪ ଏମ୍ ମାପରେ ତିଆରି ଯାଇଥାଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

୧ । କାଠ ନିର୍ମିତ ଟାଇପଗୁଡ଼ିକ କି କି କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ?

୨ । ଓଡ଼ିଆ ଟାଇପ ପ୍ରଥମ କେଉଁଠାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ଓ ତାହାର ପ୍ରସ୍ତୁତକାରଙ୍କର ନାମ କଣ ? ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାରେ ତାହାକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କେଉଁମାନେ କି ପ୍ରକାର ତିଆରି କଲେ ?

୩ । ରୋମାନ ଟାଇପ ଓ ଜବ୍ଂ ଟାଇପ କି କି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାହା ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଲେଖ ।

୪ । ଟାଇପର ଗୋଟିଏ ରେଖାଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କର ।

୫ । ସ୍ପେସ ଓ କ୍ୱାଡ଼ସର ହାଇଟ୍ କେତେ ?

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ପଏଣ୍ଟ

ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଟାଇପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲ ତାର ପ୍ରସ୍ତୁତକାରକମାନେ ସେହି ଟାଇପଗୁଡିକର ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାମ ମଧ୍ୟ ରଖିଥିଲେ । ଯଥା— ରୁବି, ନନ୍‌ପେରେଲ, ବ୍ରେଭିଅର, ବରଜେସ୍, ସ୍ମଲପାଇକା, ପାଇକା, ଇଂଲିଶବଡି, ଗ୍ରେଟପ୍ରିମର, ଲଂପ୍ରିମର ଇତ୍ୟାଦି । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଏପରି କି ବିଲାତ ଓ ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ନାମ-ଗୁଡିକ ସହିତ ମାପର କୌଣସି ସମତା ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୧୮୮୬ ମସିହାରେ ଆମେରିକାନ୍‌ମାନେ ଏହି ପଏଣ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ବା ଏକ ନିୟମିତ ଧାରାର ସୂତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । ତାହା ଏକ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ମାପ ହିସାବରେ ପାଇକାକୁ ୧୨ ପଏଣ୍ଟ ହିସାବ ଧରାଯାଇ ଏହି ମାପ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ।

ପଏଣ୍ଟ ପଦ୍ଧତି —ଏହା 'ଇଞ୍ଚ' ସହିତ 'ଏମ'ର ଭାଗମାପ— ଯାହା କି ଏକ ଏମ୍ ହେଉଛି ଏକ ଇଞ୍ଚର ଏକ ଷଷ୍ଠାଂଶ ଭାଗ ଏବଂ ଏହି ଏକ ଷଷ୍ଠାଂଶ ଭାଗକୁ ୧୨ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ୧୨ ଭାଗର ଏକ ଭାଗକୁ କୁହାଯାଏ ଏକ ପଏଣ୍ଟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଇଞ୍ଚର ୬ ଭାଗର ଏକ ଭାଗ ହେଉଛି ଏକ ପଏଣ୍ଟ । ଏହି ଏକ ପଏଣ୍ଟ ମାପ ଅନୁସାରେ ଏମ୍‌ର ମାପ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ପଏଣ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଅଛି ।

୧ ପଏଣ୍ଟ ୧/୭୨ ଇଞ୍ଚ

୧୨ ପଏଣ୍ଟରେ ୧ ଏମ୍

୬ ଏମ୍‌ରେ ୧ ଇଞ୍ଚ

ଏହି ପଏଣ୍ଟ ହିସାବ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁସବୁ ଟାଇପ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ସେହି ଟାଇପ୍‌ର ନାମ ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଚଳିତ ପଏଣ୍ଟର ହିସାବ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ନାମ	ପଏଣ୍ଟ	ନାମ	ପଏଣ୍ଟ
ମିନିକିନ୍	୩	ଟୁ ଲାଇନ୍ ମିନିଅନ୍	୧୪
ବ୍ରିଲିଅଣ୍ଟ	୩½	ଟୁ ଲାଇନ ବ୍ରେଭିଅର	୧୬
ଜେମ	୪	ଗ୍ରେଟ ପ୍ରିମର	୧୬½
ଡାଇମଣ୍ଡ	୪½	ପାରାଗନ	୨୦
ପର୍ଲ	୫½	୩ ଲାଇନ ନନପେରେଲ	୧୮
ରୁବି	୫½	,, ସ୍ମଲ ପାଇକା	୧୨
ନନପେରେଲ	୬	,, ପାଇକା	୨୪
ମିନିଅନ	୭	୫ ଲାଇନ ପାଇକା	୩୦
ବ୍ରେଭିଅର	୮	୩ ଲାଇନ ପାଇକା	୩୬
ବରଜେସ୍	୯	୨ ଲାଇନ ପାରାଗନ	୪୦
ଲଂ ପ୍ରିମର	୧୦	୪ ଲାଇନ ସ୍ମଲ ପାଇକା	୪୪
ସ୍ମଲ ପାଇକା ୧୦½ ଓ ୧୧		୪ ଲାଇନ ପାଇକା	୪୮
ପାଇକା	୧୨	୫ ଲାଇନ ପାଇକା	୬୦
ଇଂଲିଶବଡି	୧୩½	୬ ଲାଇନ ପାଇକା	୭୨

ବହୁ ପୁରାତନ କଂପୋଜିଟରେ ଏହି ଟାଇପଗୁଡ଼ିକର ନାମ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ପରିଚିତ ଥାଇ ପାରନ୍ତି ଏବଂ କେଉଁ ଟାଇପ୍ ସହିତ କେଉଁ ଟାଇପ ଏକାଠି ବ୍ୟବହାର ହେଲେ ତାହାର ଆଡ଼୍‌ଜଷ୍ଟମେଣ୍ଟ

ବା ସମାନତା କପର କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ମନେ ଥିବ । ଆଜ ଅବଶ୍ୟ ପଏଣ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ଏହି କାମ ଅତି ସହଜ ହୋଇ ଯାଇଛି ତଥାପି ନୂତନ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଗଣ ସେହିସବୁ ଟାଇପର ନାମ ଓ ସାଇଜ୍ ମନେ ରଖିବା ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ, ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ୟକ୍ ଧାରଣା ଭଲହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ କମ୍ପୋଜିଟର ଏହା ବିଶେଷ ଭାବେ ମନେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ପାଇକା ଏମ ହିଁ, ହେଉଛି ସବୁପ୍ରକାର ଟାଇପ ମାପର ପରିମାପ । ପାଇକା ଏମ ହେଉଛି ଏକ ୧ ଇଞ୍ଚର ଏକଷଷ୍ଠମାଂଶ ବା ବାର ପଏଣ୍ଟ । ଏହି ପଏଣ୍ଟ ଅନୁସାରେ ଆଜି-କାଲି ସଚରାଚର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଟାଇପ, ଲେଡ୍, କୋଟେସନ, ଫର୍ନିଚର ରେଗୁଲେଟ, ମେଟାଲ, ବର୍ଡ଼ର ଓ ବ୍ରାସ ପ୍ରଭୃତି ତିଆରି ଯାଉଛି ଏବଂ ଖବର କାଗଜ, ମ୍ୟାଗାଜିନ, ବିଭିନ୍ନ ସାଇଜର ପୁସ୍ତକ, ଲେଟରପେଡ୍ ପ୍ରଭୃତିର ମେଜରମେଣ୍ଟ କରାଯାଉଛି ।

ପ୍ରଶ୍ନ

୧ । ପୁରାତନ ଟାଇପ୍ ଗୁଡିକର ପ୍ରକାର ଭେଦ ନାମ ଅନୁସାରେ ୫ଟି ଟାଇପ୍ ର ନାମ ଲେଖ ।

୨ । ଟାଇପ ଗୁଡ଼ିକର ପଏଣ୍ଟ ପଦ୍ଧତି କାହିଁକି, କେବେ ଓ କେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ପ୍ରଥମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ?

୩ । ଏକ ଇଞ୍ଚରେ କେତେ ଏମ ଓ ଏକ ଏମ୍ ରେ କେତୋଟି ସ୍ପେସ, କେତୋଟି ଥିନ୍ ସ୍ପେସ ଓ କେତୋଟି ହେୟାର୍-ଥିନ୍ ହୁଏ ?

୪ । ରୁବି, ସ୍ମଲ ପାଇକା ଓ ଇଂଲିଶବଡ଼ି ଟାଇପ ପ୍ରତ୍ୟେକ କେତେ ପଏଣ୍ଟ ଲେଖାଏଁ ?

ଚତୁର୍ଥ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଫଣ୍ଟ୍

ଗୋଟିଏ ମାପ ବା ବଡ଼ ଟାଇପ୍ ହୋଇଥିଲେ ବି ବହି ଓ ଖବରକାଗଜପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଟାଇପ୍ ଥାଏ, ତାହାକୁ ଫଣ୍ଟ କହନ୍ତି । ଏଥିରେ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ, ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ-ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର, ନମ୍ବର, ଯୋଗ, ଏନ୍, କ୍ୱାଡ଼ସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନମାନ ରହିଥାଏ । ଏହାକୁ ସେମାନେ ଫଣ୍ଟ କହନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ହେଡିଂ ବା ଜବ୍ ଟାଇପ୍ ଫଣ୍ଟରେ ଚିହ୍ନ ପ୍ରଭୃତି ନଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଫଣ୍ଟର ଟାଇପ୍ ସବୁ ନମ୍ବର କେତେ କିଲୋଗ୍ରାମରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଟାଇପ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଓଜନ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ଇଂରଜୀ ଫଣ୍ଟ୍

କ୍ୟାପିଟାଲ୍ ଲେଟରସ୍ — (Capital Letters)

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T
U V W X Y Z Æ OE

ସ୍ମଲ୍ କ୍ୟାପିଟାଲ ଲେଟରସ—(Small Capital Letters)

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T
U V W X Y Z

ସ୍ମଲ ଲେଟରସ—(Small Letters)

କ୍ୟାପିଟାଲ ଓ ସ୍ମଲ କ୍ୟାପିଟାଲ ଲେଟରସ୍‌କୁ ଅପର

କେସ୍ ଲେଟର ଏବଂ ସ୍ମଲ ଲେଟରସ୍‌କୁ ଲୋଏର କେସ୍ ଲେଟର ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ।

a b c d e f g h i j k l m n o
p q r s t u v w x y z

ପୁନରପି ଏହି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକୁ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଯଥା—

ଆସେଣ୍ଡିଂ ଲେଟର—(Ascending) b, d, f, h, i, k and t.

ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷରର କେତେକ ଅଂଶ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ ଆସେଣ୍ଡିଂ ଲେଟର କହନ୍ତି ।

ଡିସେଣ୍ଡିଂ ଲେଟର—(Descending ietters) ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷରର କେତେକ ଅଂଶ ତଳକୁ ଝୁଲିପଡିଥାଏ ଯଥା—p, q, y ତାହାକୁ ଡିସେଣ୍ଡିଂ ଲେଟର କହନ୍ତି ।

ଲଂ ଲେଟର—(Long letters) ଆସେଣ୍ଡିଂ ଓ ଡିସେଣ୍ଡିଂ ଉଭୟ ପ୍ରକୃତିର ଅକ୍ଷରକୁ ଲଂ ଲେଟର କହନ୍ତି । ଯଥା—କ୍ୟାପିଟାଲ Q, ଲୋଅର j ଓ ଇଟାଲିକର *f* ।

ସର୍ଟ ଲେଟର—(Short letters) ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ଅକ୍ଷରର ଫେଶ୍ ବଡ଼ିର ଠିକ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ତଳା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଯାହାର ଉପର ଓ ତଳ ଅଂଶ ଖାଲିଥାଏ ତାହାକୁ ସର୍ଟ ଲେଟର କହନ୍ତି । ଯଥା—a, c, e, m, n, କ, ଖ, ଗ, ଘ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଡିପ୍‌ଥଙ୍ଗ ଲେଟର—(Diphthong letters) ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ୨ଟି ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣକୁ ଡିପ୍‌ଥଙ୍ଗ ଲେଟର ବା ସଂଯୁକ୍ତାକ୍ଷର କହନ୍ତି ।

ଇଂରାଜୀ	ଓଡ଼ିଆ
Æ Œ æ œ	ଐ ଔ

ଲିଗ୍‌ଚେର ଲେଟର— (Ligature lettets) ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଅଛି ଯାହାର ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି ହୋଇଗଲେ ଭାଙ୍ଗିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ, ତେଣୁ ତାହାକୁ ଏକତ୍ର କରି ଢଳା ଯାଇଥାଏ। ସେହି ପ୍ରକାର ଅକ୍ଷରକୁ ଲିଗେଚର ବା ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର କହନ୍ତି।

ଇଂରାଜୀ	ଓଡ଼ିଆ
ff, fi, fl & ffi	କ୍ତ, କ୍ଷ; ଏ—ସ୍ଥ, ସ୍ତ, ପ୍ର ଇତ୍ୟାଦି

ଡାୟକ୍ରିଟିକାଲ ଟାଇପ—(Diacritical Types) ଇଂରାଜୀରେ ଯେଉଁ ୫ ଟି ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ (vowel) ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଚିହ୍ନଯୁକ୍ତ ଟାଇପକୁ ଡାୟକ୍ରିଟିକାଲ କହନ୍ତି।

ଆକ୍ୟୁଟ — á, é, í, ó, ú
ଗ୍ରେଭ — à, è, ì, ò, ù
ସରକମ୍‌ଫ୍ଲେକ୍ସ — â, ê, î, ô, û
ଡାଇରେସିସ — ä, ë, ï, ö, ü
ଲଙ୍ଗ — ā, ē, ī, ō, ū
ଶର୍ଟ — ă, ĕ, ĭ, ŏ, ŭ

ଇଟାଲିକ ଫଣ୍ଟ

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z.

! ? ( ] 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

ଏହି ଟାଇପ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଫେସ ରୋମାନ ଟାଇପ୍ ଫେସର ସଦୃଶ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକ ସମାନ ଭାବରେ ବାମରୁ ଡାହାଣ ଆଡ଼କୁ ଢଳି ପଡ଼ି ବଙ୍କା ବଙ୍କା ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ ସ୍ମଲ କ୍ୟାପ ଓ ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ନ ଥାଏ ଏବଂ କେତେକ ବିରାମ ଚିହ୍ନ ରୋମାନ ପରି ଅବିକଳ ସମାନ ଅଟେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଫଣ୍ଟ

ଅ ଆ ଇ ଈ ଉ ଊ ଋ ଌ ଏ ଐ ଓ ଔ

କ ଖ ଗ ଘ ଙ ଚ ଛ ଜ ଝ ଞ ଟ ଠ ଡ ଢ ଣ ତ ଥ ଦ ଧ

ନ ପ ଫ ବ ଭ ମ ଯ ର ଳ ବ ଶ ଷ ସ ହ କ୍ଷ ଲ ୟ

ା ି ୀ େ ୈ ୦ ୪ ଁ ୍ ୩ ୪ ୬ ୭

ଙ୍କ ଙ୍ଖ ଙ୍ଗ ଙ୍ଘ ଞ୍ଚ ଞ୍ଛ ଞ୍ଜ ଞ୍ଝ ଣ୍ଟ ଣ୍ଠ ଣ୍ଡ ଣ୍ଢ ନ୍ତ ନ୍ଥ ନ୍ଦ ନ୍ଧ ମ୍ପ ମ୍ଫ ମ୍ବ ମ୍ଭ

ସ୍କ ସ୍ଖ କ୍ଟ ଷ୍ଟ ଷ୍ଠ ଷ୍କ ଷ୍ଟ୍ର ଷ୍ପ ଷ୍ଫ ସ୍କ ସ୍ତ ସ୍ଥ ସ୍ପ ସ୍ଫ ସ୍ଟ ସ୍ଟ୍ର ସ୍ତ୍ର ସ୍ପ ସ୍ଫ ସ୍ତ୍ର ନ୍ତ

ପ୍ତ ପ୍ଟ ହ୍ମ ଙ୍କ୍ଷ କ୍ତ କ୍ତ୍ର କ୍ଟ୍ର ହ୍ନ ତ୍ମ ଲ୍ପ ହ୍ଲ କ୍ଥ ଦ ଘ

ହ୍ୱ ହ୍ମ ଖ ଘ ଲ ଙ୍କ କି ଖି ଗି ଘି ଚି ଛି ଜି ଝି ଟି ଡି ଡ଼ି ଣି

ତି ଥି ଦି ଧି ନି ପି ଫି ଭି ମି ଯି ରି ଳି ଶି ଷି ସି ହି କ୍ଷି କା ଙ୍କା

ୟ ଘା ମା ବା ଖା ଷା ହା ଲା କୁ ଗୁ ଘୁ ଝୁ ଣୁ ତୁ ଥୁ ଦୁ ନୁ ପୁ

ଫୁ ବୁ ଭୁ ମୁ ଯୁ ରୁ ଲୁ ଶୁ ସୁ ହୁ ଲୁ ଯୂ ଦୂ ଭୂ ମୂ ରୂ ଫୂ

କୃ ଗୃ ତୃ ଦୃ ପୃ ବୃ ଭୃ ମୃ ଶୃ ହୃ ହ୍ନ ଖ୍ରୀ ଗ୍ର ହ୍ର ଦ୍ର

ପ୍ର ବ୍ର ଭ୍ର ଶ୍ର ଶ୍ରୀ ଣ୍ୱ ତ୍ୱ ଦ୍ୱ ଶ୍ୱ ସ୍ୱ ସ୍ୱା ହ୍ୱ ଦ୍ୟ ମ୍ର

ନ୍ମ ହ୍ମ ନ୍ର ବଂ ମିଂ ମାଂ ଯିଂ ଫିଂ ଇଁ ଉଁ ହିଁ ସଂ ବଂ ଘ ଘ୍ ତ୍ ଧ ଲ୍ଲ

ଡ ଛ୍ଛ ଜ୍ଜ ଜ୍ଞ ଜ୍ଞୁ ଢ ଣ୍ଡ ଣ୍ଡ୍ର ଣ୍ଡ୍ର ଓ ଷ୍ମ ଓି ଓିଁ ଓଁ ତ୍ଥ ତ୍ଥୁ

ଘ ଛ ନ୍ମ ଦ ଭ ସ୍ଥ ଲ୍ଲ ଙ୍କୁ ନ୍ତୁ ନ୍ତ୍ର ଞ୍ଝ ଘ ଦ୍ଧ ମ୍ଭୁ ମ୍ଭୂ ନ୍ତ୍ର ମ୍ଭ୍ର ଷ୍ଟ୍ର

ଏହି ଫଣ୍ଟ ସହିତ 'କ' ଠାରୁ 'କ୍ଷ' ଓ ଯୁକ୍ତା କଠା ଅକ୍ଷର, କରେଣ୍ଟ ଅକ୍ଷର, '୧' ଠାରୁ '୦' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନମ୍ବର ଏବଂ ବିରାମ ଚିହ୍ନ ଓ ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନମାନ ରହିଥାଏ ।

ଇଂରେଜୀ ଖୋଳ ଘଣ୍ଟ

A	6	a	20	1	8
B	4	b	10	2	6
C	5	c	15	3	5
D	4	d	15	4	5
E	6	e	25	5	5
F	4	f	10	6	5
G	4	g	8	7	5
H	4	h	16	8	5
I	5	i	20	9	5
J	3	j	5	0	10
K	3	k	6		
L	5	l	16	&	5
M	5	m	15	fi	4
N	6	n	20	ff	4
O	6	o	20	fl	4
P	5	p	12	ffi	4
Q	3	q	5	ffl	4
R	5	r	20	,	20
S	6	s	20	;	5
T	5	t	20	:	5
U	4	u	12	.	20
V	4	v	10	-	10
W	4	w	10	'	10
X	4	x	5	!	4
Y	4	y	10	?	4
Z	4	z	5	(	10
Æ	2	æ	4	[	10
Œ	2	oe	4	...	10

ମୁଦ୍ରଣ ମୁକୁର

ପ୍ରଶ୍ନ

୧। ଫଣ୍ଟ ବୋଲଲେ କାହାକୁ ବୁଝାଏ ଓ ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜୀ ଫଣ୍ଟରେ କେତେପ୍ରକାର ଅକ୍ଷର Letter ଥାଏ ?

୨। ଆସେଣ୍ଡିଂ ଓ ଡିସେଣ୍ଡିଂ ମଧ୍ୟରେ ତଫାତ୍ କଣ ?

୩। କେଉଁ କେଉଁ ଅକ୍ଷରକୁ ଲଂ ଲେଟର କହନ୍ତି ? ୩ ଗୋଟି ଲଂ ଲେଟର ଓ ୫ଗୋଟି ସର୍ଟ ଲେଟରର ନାମ ଲେଖ ।

୪। ଡିପଥଙ୍ଗ ଲେଟର ଓ ଲିଗେଚର ଲେଟରର ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ ବୁଝାଇ ଲେଖ ।

୫। ଡାଇକ୍ରିଟିକାଲ ଟାଇପ କାହାକୁ କହନ୍ତି ? ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ୫ ଗୋଟି ଅକ୍ଷର ଦେହରେ ଚିହ୍ନ ଦେଇ ତାହାର ନାମ ଲେଖ ?

୬। ଇଟାଲିକ୍ ଫଣ୍ଟ ବୋଲଲେ କଣ ବୁଝାଯାଏ ଓ ରୋମାନ ଫଣ୍ଟ ମଧ୍ୟରୁ ତନ୍ମଧ୍ୟରେ କେଉଁ ଲେଟର ନ ଥାଏ ?

ପଞ୍ଚମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଟାଇପର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ

ଇଂରାଜୀରେ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଟାଇପ୍ ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ୬ଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା—୧-ଓଲଡ଼ ଷ୍ଟାଇଲ, ୨-ନ୍ୟୁ ବା ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟାଇଲ, ୩-ବୋଲଡ଼ ବା ହେଡ଼ିଂ, ୪-ସ୍କ୍ରିପ୍ଟ, ୫-ଗଥିକ, ୬-ଟେକଷ୍ଟ । ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ନିମ୍ନରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି ଟାଇପର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଗଲା ।

LEGAL MISCELLANY, CUTTACK-2

—ଓଲଡ଼ ଷ୍ଟାଇଲ—

Sarapanch Press, High Court, Cuttack-2

—ନ୍ୟୁ ବା ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ ଷ୍ଟାଇଲ—

Sri Govinda Press, Tulsipur, Cuttack-8

—ବୋଲଡ଼—

SAMAJ, MATRUBHUMI, ORISSA

—ଗଥିକ୍—

Nabajuga Press, Cuttack-2

—ସ୍କ୍ରିପ୍ଟ—

Samaja Press, Cuttack-1

—ଟେକ୍ଷ୍ଟ—

ଏକ୍‌ସପ୍ୟାଣ୍ଡେଡ଼୍ ଓ କଣ୍ଡେନ୍‌ସ

ଇଂରାଜୀରେ ଯେଉଁ ୨୬ଟି ଲେର କେସ ଟାଇପ୍ ଅଛି, ସେହି ଟାଇପ୍‌ର ମାପ ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ୨୬ ଏନ୍‌ଠାରୁ ଅଧିକ ହୁଏ ତାହାକୁ ଏକ୍‌ସପ୍ୟାଣ୍ଡେଡ଼୍ (ଚଉଡ଼ା) କହନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁ ଟାଇପ୍ ୨୬ ଏନଠାରୁ କମ ହୁଏ ତାହାକୁ କଣ୍ଡେନସ୍ ବା କମ୍ପ୍ରେଷ୍ଟ (ସରୁ) କହନ୍ତି ।

SAMAJ, MATRUBHUMI, ORISSA

(ଏକସ୍‌ପ୍ୟାଣ୍ଡେଡ଼)

GOBIND PRESS CUTTACK

(କଣ୍ଡେନ୍‌ସ ବା କମ୍ପ୍ରେଷ୍ଟ)

ଆଂଟିକ୍

ଆଣ୍ଟିକ୍ (Antique)ର ଅର୍ଥ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଅନୁକରଣରେ ନିର୍ମିତ ବସ୍ତୁ । ଟାଇପ୍ ତିଆରିର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମୋଟା ରହୁଥିଲା । ଆଧୁନିକ ଧରଣର ଟାଇପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରମାନେ ଯେତେବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ଟାଇପ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ନାମକରଣ କଲେ ସେମାନେ ସେହି ପ୍ରାଚୀନକାଳର ଟାଇପ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ନାମ 'ଆଣ୍ଟିକ' ରଖିଲେ ଏବଂ ତାହାକୁ ଆହୁରି ରୂପାନ୍ତର (modify) କରି ରୋମାନ୍, ଇଟାଲିକ୍ ସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ନିୟୋଜିତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଆଣ୍ଟିକ ଟାଇପର ଫେସର ବସ୍ତୁତ କୌଣସି ପାଖ ମୋଟା ପତଳା ନ ହୋଇ ଚାରିପାଖ ସମାନ ହୋଇଥାଏ । ଇଂରାଜୀରେ ଏହି ଟାଇପ୍‌ର ଫେସ ଓ ନାମ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ରହିଛି । ଯେପରି ବୋଲଡ଼ ଫେସ ଆଣ୍ଟିକ, ଲାଇଟ ଫେସ୍ ଆଣ୍ଟିକ, ରୋମାନ ଫେସ ଆଣ୍ଟିକ ଇତ୍ୟାଦି ।

ମନୋ ଟାଇପ

[illegible] ନାହିଁ; **ତୁମେମାନେ ଅନେକ** ଘରଚଟିଆଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । (ମାଥିଉ ୧୦ : ୩୧)

ମନୋ ଟାଇପ ୧୨ ପଏଣ୍ଟ

[illegible] ସଦାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ ନୀରବ ହୁଅ । (ସିଫନୀୟ ୧ : ୭)

ମନୋ ଟାଇପ ୧୪ ପଏଣ୍ଟ

ଆଜକାଲି ମେସିନ ସାହାଯ୍ୟରେ କଂପୋଜଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁଛି । କଂପୋଜ କରୁ[illegible] ମେସିନଗୁଡ଼ିକର ନାମ ହେଉଛି—ଲାଇନୋ, ମନୋ, [illegible]ର, ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହିସବୁ ମେସିନମାନଙ୍କରେ ଟାଇପ ତିଆରି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଂପୋଜ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ଲାଇନୋ ଟାଇପ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ଲାଇନରେ କଂପୋଜ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଲାଇନରେ ଭୁଲଥାଏ ତାହାକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଇ ଆଉ ଥରେ ସେହି ଲାଇନଟିକୁ କଂପୋଜ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ମନୋ [illegible] ସେପରି ହୁଏନାହିଁ ।

ଏହିସବୁ ମେସିନ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କେବଳ ମନୋ ମେସିନ ତିଆରି ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗି ଆସୁଅଛି ।

ମନୋ ଟାଇପ ଦୁଇପ୍ରକାର ୨ଟି ମେସିନ୍ ଥାଏ । ଗୋଟିଏକୁ କି-ବୋର୍ଡ ଅନ୍ୟଟିକୁ କାଷ୍ଟର କହନ୍ତି । ଦୁଇଟିଯାକ ମେସିନ୍ ଏକ ସା[illegible] ହୁଲେ ନାହିଁ । ଏହାପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅଲଗା ୨ଟି ସ୍ଥାନ ଦ୍ର[illegible] ବଟରୀ । କି ବୋର୍ଡ଼ଟି ଦେଖିବାକୁ ଟାଇପ ରାଇଟର ସଦୃଶ୍ୟ [illegible] ତାର ବଟନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ହାତ ଚଳାଇବା ମାତ୍ରେ [illegible] ଲଗାଯାଇଥିବା କାଗଜ ଦେହରେ ଫୋଡ଼ ହୋଇଯାଏ । [illegible] ସେହି କାଗଜ ରୋଲକୁ କାଷ୍ଟର ମେସିନରେ ଲଗାଇଲେ ସେହି ଫୋଡ଼ ଅନୁସାରେ ପମ୍ପହାଉ ପବନ ସାହାଯ୍ୟରେ

ମେଟି ସବୁଗୁଡ଼ିକ ମୋଲଡ଼ର ମୁହଁ ସାମାନକୁ ଚାଲିଆସେ ଏବଂ ଟାଇପ ଗୁଡ଼ିକ ଢାଳହୋଇଯାଏ । ମନୋ ଟାଇପଗୁଡ଼ିକ ମେସିନରେ ଗୋଟି ଗୋଟି ଢାଳହୋଇ ଆସୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ତାହାକୁ ହାତରେ କମ୍ପୋଜ ମ୍ୟାଟର ପରି କରେକ୍ସନ କରିହୁଏ ଏବଂ କେସରେ ମଧ୍ୟ ପକାଯାଇ ପାରେ । ମନୋ ମେସିନ ଦ୍ୱାରା ଆଉ ଏକ ବିଶେଷ ଉପକାର ସାଧିତ ହୁଏ ଯେ ସେହି ଫୋଡ଼ କାଗଜକୁ ବାରମ୍ବାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଯାଇ ପାରେ । ବର୍ଷକ ପରେ ମଧ୍ୟ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସେ ।

ଡିସପ୍ଲେ ଟାଇପ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସାଜସଜ୍ଜା ବା ସୌଖିନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ବିଶେଷତଃ ଲେଟର ପ୍ୟାଡ, ଆଡଭରଟାଇଜମେଣ୍ଟ, ଇନ୍‌ଭାଇଟ୍ କାର୍ଡ, ଭିଜିଟିଂ କାର୍ଡ ଖବର କାଗଜ ଓ ବହିମାନଙ୍କରେ ହେଡ଼ିଂ, ସାଇଡ଼ ହେଡିଂ, ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ଓ ସରକ୍ୟୁଲାର ପ୍ରଭୃତିକୁ ସୁନ୍ଦର ଢଙ୍ଗେ ସଜାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ କିସମ କିସମ ଟାଇପ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ତାହାକୁ ଡିସ୍‌ପ୍ଲେ ଟାଇପ, ଜବ୍‌ ବା ହେଡ଼ିଂ ଟାଇପ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଏହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସାଇଜ ଓ ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାର ସିରିଜରେ ଥାଏ ।

ଟାଇପର ସିରିଜ

ଏକ ଜାତି ବା ସମାନ ଧରଣର ଫେସ୍ ଥିବା ଟାଇପଗୁଡ଼ିକୁ ସିରିଜ୍ କହନ୍ତି । ଏହା ୭୨ ପଏଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃହତ୍ତର ଓ ୬ ପଏଣ୍ଟ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ଭାବେ ଢଳା ଯାଇଥାଏ । ଏହାର ନାମକରଣ ଯେପରିକି ଚେଲଟେନହାମ ବୋଲ୍ଡ଼ ସିରିଜ, ଗିଲସନ ଲାଇଟ ଓ ବୋଲ୍ଡ଼ ସିରିଜ, କପରପ୍ଲେଟ ଗଥିକ ସିରିଜ, କ୍ୟାକ୍ସଟନ ଓଲ୍ଡଫେଲ୍ଡ଼,

ନବମ ପରିଚ୍ଛେଦ

ବିଭିନ୍ନ ଉପକରଣ

ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଉପକରଣ ବା ପାରିଭାଷିକ ନାମ ଇଂରାଜୀ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମାନ ଧରଣର କରା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଧରଣରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି ନାମ ଗୁଡିକ ଯଦି ଭାଷାନ୍ତର କରାଯାଏ ତେବେ ତାହା ନିରର୍ଥକ ହେବ । ତେଣୁ ପ୍ରଚଳିତ ନାମ ଅନୁସାରେ ଯାହାର ନାମକୁ ଯେପରି ବୁଝା ଯାଇଛି ସେହିପରି ଅର୍ଥରେ ବୁଝିବା ଓ ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ।

ନିମ୍ନରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ଉପକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଗଣଙ୍କ ମନରେ ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଧାରଣା ଉପୁଜାଇ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ କମ୍ପୋଜ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାହା କେବଳ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଆ ଯାଇଛି । ପରବର୍ତ୍ତି ପରିଚ୍ଛେଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା କରାଯିବ ।

ଫ୍ରେମ ବା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ

ଟାଇପ ଗୁଡ଼ିକ ଢଳାଯାଇ ରନ୍ଦା ଓ ଘଷାଘଷି ହୋଇଯିବା ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେସର ଘରମାନଙ୍କରେ ପକାଯାଏ । ତାହାପରେ ଉକ୍ତ କେସଗୁଡ଼ିକୁ କମ୍ପୋଜ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଣି ଯାହା ଉପରେ ସଜାଇ ରଖାଯାଏ ତାହାକୁ କହନ୍ତି ଫ୍ରେମ; କିନ୍ତୁ ଏହା କମ୍ପୋଜିଂ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭର ଏଠାରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ଏହି ଫ୍ରେମ ବା କମ୍ପୋଜିଂ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଲୁହାରେ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ କାଠରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାଇଜ ମୁତାବକ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଏ ।

ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜୀ ସିଙ୍ଗଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସିଙ୍ଗଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡର ଚିତ୍ର ଦିଆଯାଇଛି ।

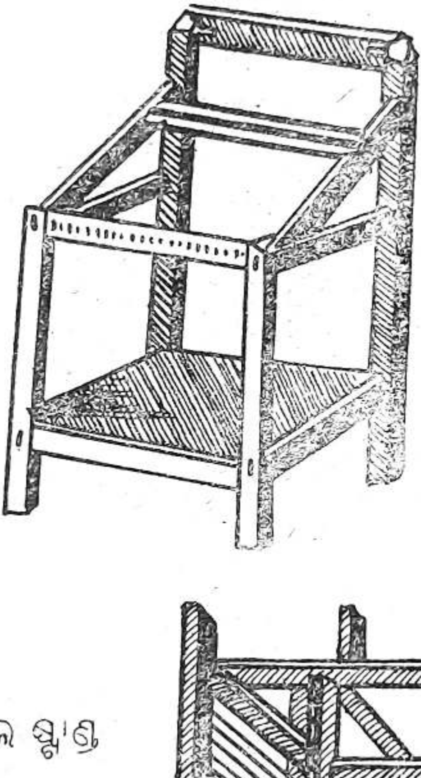

ଇଂରାଜୀ ସିଙ୍ଗଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ

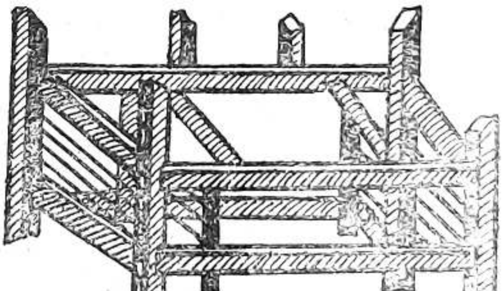

ଓଡ଼ିଆ ସିଙ୍ଗଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ

ର୍ୟାକ୍ସ —ର୍ୟାକ୍ସ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—କେସ ର୍ୟାକସ ଓ ଗ୍ୟାଲି ର୍ୟାକସ । କମ୍ପୋଜିଂ ରୁମରେ ସ୍ଥାନ ଅଭାବରୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ପକା ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଟାଇପ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ-

ଥିବା ଅଧିକା ଲେଖଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ଉତ୍ସ୍ମେ ଟାଇପର ଲେଖଗୁଡ଼ିକୁ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ କେସ ର୍ୟାକଧର ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । କେସ ଗୁଡ଼ିକ ଏହା ଭିତରେ ଯେପରି ରହି ପାରିବ ଠିକ ସେହି ମାପରେ ଏହି ର୍ୟାକ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଲୁହା ଓ ବହୁଳଭାବେ କାଠରେ ତିଆରି କରା ଯାଇଥାଏ ।

ଷ୍ଟିକ୍—ଯାହା ମାଧ୍ୟମରେ କମ୍ପୋଜ କରାଯାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ କେସର ଖୋପମାନଙ୍କରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷର ଆଣି ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରଖି ଖଞ୍ଜାନ୍ତି ଏବଂ ଧାଡ଼ିରେ ଘଟଣିତ କରନ୍ତି ତାହାକୁ ଷ୍ଟିକ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହା ପିତଳ, ଲୁହା, ଆଲମିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ବଡ଼ ଛୋଟ ବିଭିନ୍ନ ସାଇଜରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ !

ଗ୍ୟାଲି—ବାମ ହାତରେ ଷ୍ଟିକଟିକୁ ଧରି ଡାହାଣ ହାତରେ କେସର ବିଭିନ୍ନ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷର ଆଣି ଷ୍ଟିକ ମଧ୍ୟରେ ରଖି ଖଞ୍ଜୁ ଖଞ୍ଜୁ ତାହା ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଲାଇନରେ ଘଟଣିତ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଏହି ଉପାୟରେ ଯେତେବେଳେ ଲାଇନ ପରେ ଲାଇନ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଷ୍ଟିକଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଲାଇନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଷ୍ଟିକରୁ ବାହାର କରି ଯାହା ଉପରେ ରଖାଯାଏ ତାହାକୁ କହନ୍ତି 'ଗ୍ୟାଲି' ।

ଗ୍ୟାଲି—ଜିଂକ୍, ଆଇରନ, ଦସ୍ତା ଏପରିକି ପିତଳର ଅଧସୂତ ବା ଏକସୂତ ଚଦର ଉପରେ କାଠ ବିଟ ଦିଆଯାଇ ବିଭିନ୍ନ ସାନ ବଡ଼ ସାଇଜ ମାପରେ ତିଆରି କରା ଯାଇଥାଏ; କିନ୍ତୁ ଶସ୍ତା ଯୋଗୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳେ କାଠରେ ତିଆରି ଗ୍ୟାଲି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ସେଟିଂ ରୁଲ—ଏହା କେବଳ ସଲିଡ୍ ବା ଅ-ଲେଡିଂ କମ୍ପୋଜ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ—ଷ୍ଟିକ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ

ଲାଇନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲେ ଏହି ସେଟିଂ ରୁଲଟିକୁ ତା ଉପରେ ପକାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଲାଇନଟିକୁ କମ୍ପୋଜ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏହା ଏକ ପିତଳ ଖଣ୍ଡକୁ କାଟି କମ୍ପୋଜିଂ ମେଜର ବା ଏମ୍ ମାପ ଅନୁପାତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଯାଇଥାଏ ।

ପେଜକର୍ଡ—ଷ୍ଟିକରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲେ ଉପରେ ଯେତେ ଲାଇନ ରଖା ଯାଇଥାଏ ତାହାକୁ କମ୍ପୋଜିଂ ମ୍ୟାଟର କହନ୍ତି । ଉକ୍ତ କମ୍ପୋଜିଂ ମ୍ୟାଟର ଯାହାଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧା ଯାଏ ତାହାକୁ 'ପେଜ୍‌କର୍ଡ୍' କହନ୍ତି । ଏହା ଏକପ୍ରକାର ଶକ୍ତ ଓ ଟାଣ ସୂତା । ଏହି ସୂତାକୁ ମ୍ୟାଟରର ଚାରି ପାଖରେ ବୁଲାଇ ଖୁବ୍ ଟାଣି ଭିଡ଼ି କରି ବାନ୍ଧିବାକୁ ହୁଏ । ଯେପରି କି ମ୍ୟାଟରଟିକୁ ଗ୍ୟାଲିରୁ ଅନ୍ୟ କାହା ଉପରେ ଖସାଇ ଦେଲେ ମ୍ୟାଟରଟି ଭାଙ୍ଗି ନ ପଡ଼େ ବା ତାର ଦୁଇ କଡ଼ର ଟାଇପ ଝଡ଼ି ଖସି ନ ଯାଏ ।

ଲେଡ୍—ଷ୍ଟିକରେ ଗୋଟିଏ ଲାଇନ କମ୍ପୋଜ ହୋଇସିବା ପରେ ଏହି ଲେଡ଼ରୁ ଖଣ୍ଡେ ତା' ଉପରେ ପକାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଲାଇନଟି କମ୍ପୋଜ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଏହାକୁ କୁହାଯାଏ ଲେଡେଡ୍ କମ୍ପୋଜ । ଲେଡ୍ ହେଉଛି ଖଣ୍ଡେ ସିସାର ପାତ । ଟାଇପ ଯେଉଁ ସିସାରେ ତଳାଯାଏ ଏହା ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ନରମ ସିସାରେ ସ୍ପେଶ୍‌ର ଉଚ୍ଚାରେ ଓ ୬°ରୁ ୭୨ଏମ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ ମାପରେ ତଳା ଯାଇଥାଏ । ପରେ ଯେତେ ଏମ୍ ମେଜରରେ କମ୍ପୋଜ କରି ଯାଇଥାଏ ସେହି ମେଜରରେ କାଟି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଏତଦବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉପକରଣର ଚିତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୃଷ୍ଠାମାନଙ୍କରେ କେବଳ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଛି—ଏହାକୁ ଭଲଭାବରେ ମନେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

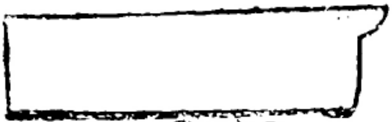

ସେଟିଂ ରୁଲ୍

ପେଜକର୍ଡ୍

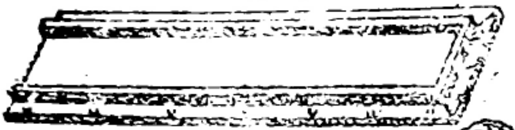

ଗ୍ୟାଲି

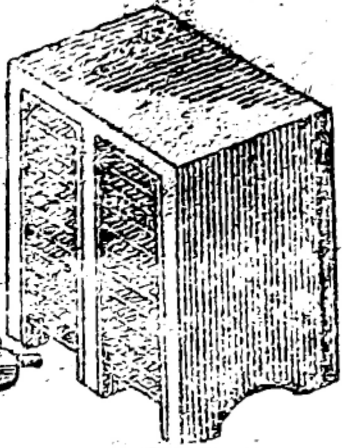

ଗ୍ୟାଲି ର୍ୟାକ୍

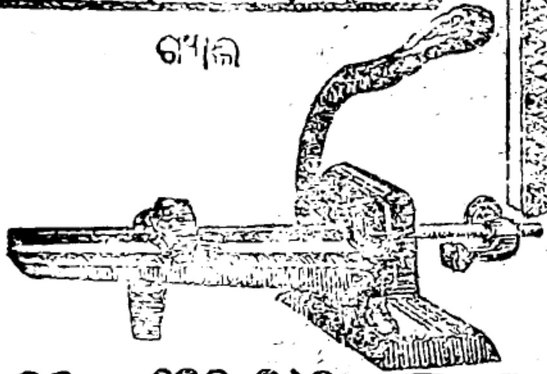

ରୁଲ୍ ଓ ଲେଡ୍ କଟର୍

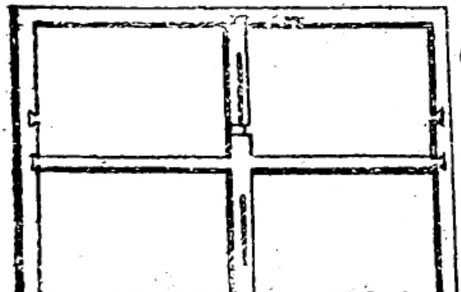

ଚେସ୍

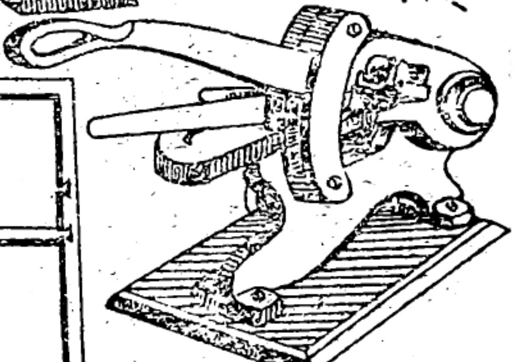

ମିଟ୍ରିଂ ମେସିନ

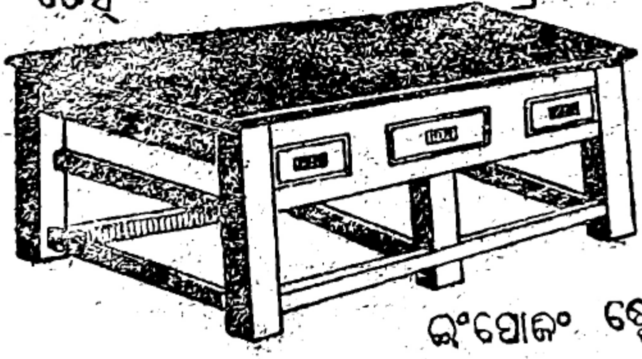

ଇଂପୋଜିଂ ଷ୍ଟୋନ

ରୁଲ—ରୁଲ ଏକପ୍ରକାର ପାତିଆ ସଦୃଶ । ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ଏହି ରୁଲର ନାମ ନାନାପ୍ରକାର ରହିଛି; ଯଥା—ପ୍ଲେନ ରୁଲ, ଡଟେଡ଼ ରୁଲ, ୱେଭିଂ ରୁଲ ଓ ଅର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟାଲ ରୁଲ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହା ଅକ୍ଷରର ସମପରିମାଣ ଉଚ୍ଚ ମାପରେ ୧½ ପଏଣ୍ଟ ଓ ୨ ପଏଣ୍ଟ ମୋଟରେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥାଏ; କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ସାଜସଜା (ଡିସ୍‌ପ୍ଲେ) କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସେହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ମୋଟା ଅନ୍ତତଃ ୩ ପଏଣ୍ଟ ଠାରୁ ୧୨ ପଏଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟା ଓ ୨୪ ଇଞ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବ ମାପରେ ପିତଳ, ଜିଂକ ଓ ସିସା ମେଟାଲରେ ମଧ୍ୟ ତଳାଯାଏ । ପରେ ରୁଲ କଟର ମେସିନଦ୍ୱାରା ସାଇଜ ମୁତାବକ କଟାଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

୧ । ର୍‌ୟାକ୍‌ସରେ କଣ କଣ ରଖାଯାଏ ?

୨ । ଗ୍ୟାଲି କେଉଁଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ?

୩ । ସ୍ପେସିଂ ରୁଲ ଅର୍ଥ କଣ ?

୪ । କେତୋଟି ଉପକରଣର ନାମ କୁହ ।

୫ । ଲେଡର ଉଚ୍ଚତା କେଉଁ କେଉଁ ଅକ୍ଷର ବା ଅନ୍ୟ କାହା ସହିତ ସମାନ ଅଟେ ?

ଦଶମ ପରିଚ୍ଛେଦ

କଂପୋଜିସନ୍

କମ୍ପୋଜିସନ ୨ ପ୍ରକାର—ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜ ଓ ମେସିନ୍ କମ୍ପୋଜ ।

ହାତଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଥିବା କମ୍ପୋଜକୁ ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜିଂ ଓ ମେସିନଦ୍ୱାରା କରାଯାଉଥିବା କମ୍ପୋଜକୁ ମନୋ କମ୍ପୋଜିଂ ଲାଇନୋ କମ୍ପୋଜିଂ ଆଦି କୁହାଯାଏ ।

ହାତଦ୍ୱାରା କମ୍ପୋଜ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କମ୍ପୋଜିଟର ଓ ଲାଇନୋ ମେସିନ ଚଳାଇ କମ୍ପୋଜ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଲାଇନୋ ଅପରେଟର ଓ ମନୋ ମେସିନ ଚଳାଇ କମ୍ପୋଜ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମନୋ ଅପରେଟର କୁହାଯାଏ ।

ହସ୍ତ କମ୍ପୋଜସନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି—ଫ୍ରେମ ବା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଉପରେ ସଜା ହୋଇଥିବା ଟାଇପ୍ କେସର ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବା ଷ୍ଟୁଲ ଉପରେ ବସି ମେଜର ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଷ୍ଟିକଟିକୁ ବାମ ହସ୍ତରେ ଧରି ମେନସ୍କ୍ରିପ୍ଟ ବା କପିଟିକୁ ପଢ଼ି ସେହି ଅନୁସାରେ କେସର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅକ୍ଷର, ସ୍ପେଶ ଆଣି ତାହାକୁ ଷ୍ଟିକରେ ଖଞ୍ଜି ଗୋଟିଏ ଲାଇନରେ ପରିଣତ କରିବା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ କୁହାଯାଏ ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜ ।

ଏହି କମ୍ପୋଜ କରିବାକୁ ହେଲେ—ଯେଉଁ କପିଟି କମ୍ପୋଜ କରିବାକୁ ପାଇଥିବ ତାହା କେତେ ଏମ୍ ମେଜରମେଣ୍ଟରେ କମ୍ପୋଜ

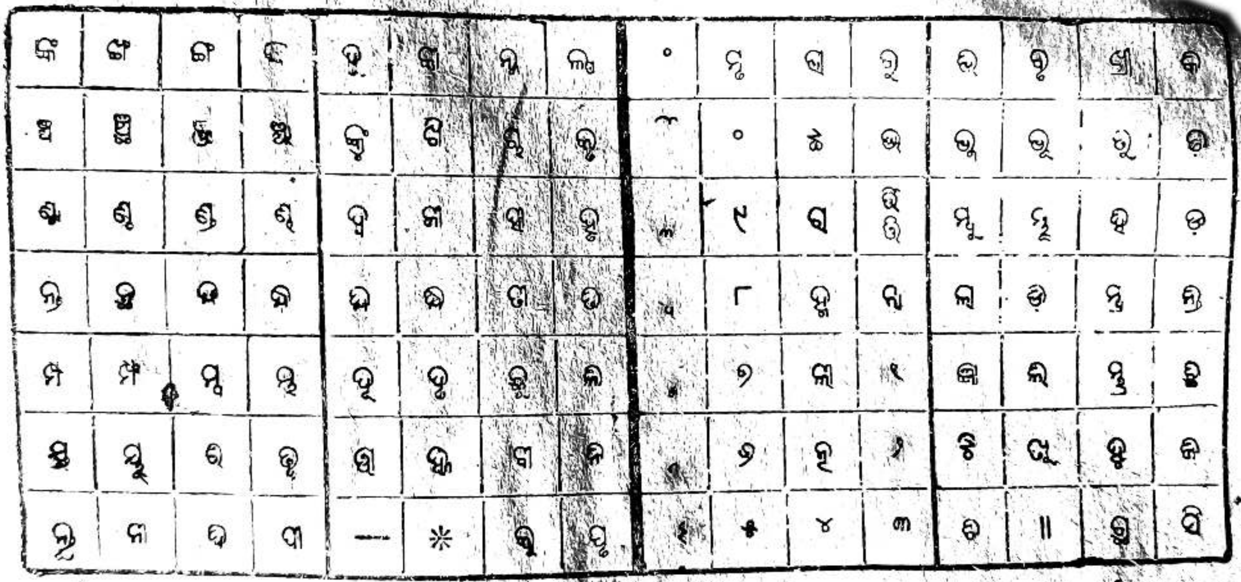

ଉପର କେସ (Upper Case)

ଛ	ଉ	ଊ	ମଁ	ମା	–	ଢ		~	]	ଃ	ଁ	’	ମୂ	ଫ	ଭ
ଇ / ଗୁ	ବ	କ		ଦ		।		େ		ଯୁ	ଣ	ଝ	ଗ	‹ / ›	; / ,
ଥିନ୍ / ଥିକ୍	ଲ	ମ		ନ		ସ		ଓ	…	ଏ	ଚ	˜	ୀ	ଷ୍ଠ	ଷ୍ଟ
ୟ / ଷ	ଞ୍ଜ	ଘ		ଡ		ସ୍ପେସ୍		ଅ	ଆ	ର		ୃ / ୁ	ୂ / ୍	କ୍ୱାଡେଟ୍	

ଲୋଅର କେସ

[illegible]

[illegible]

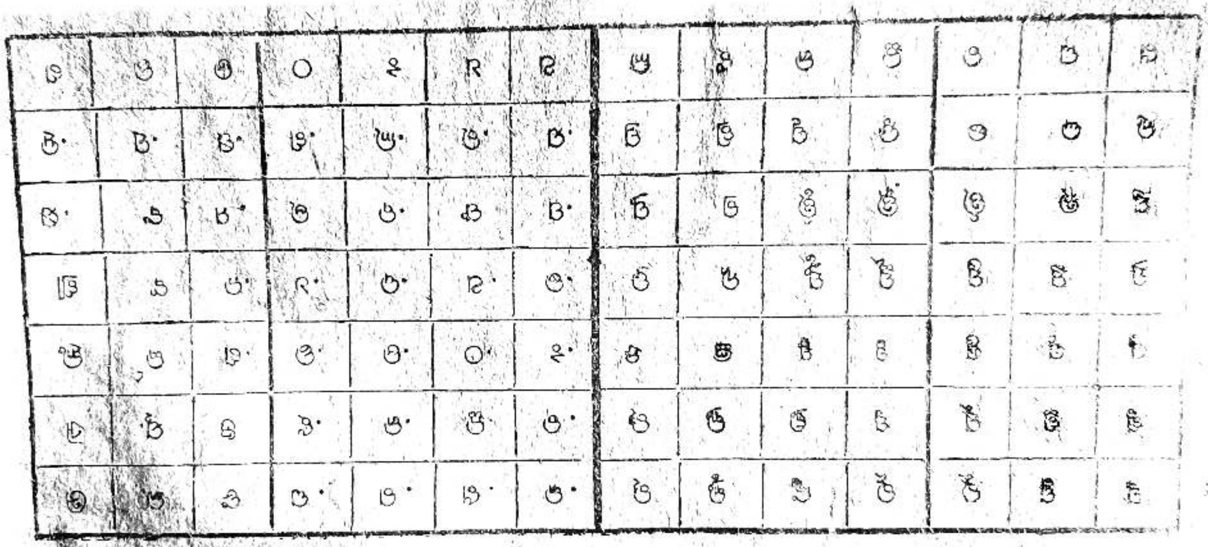

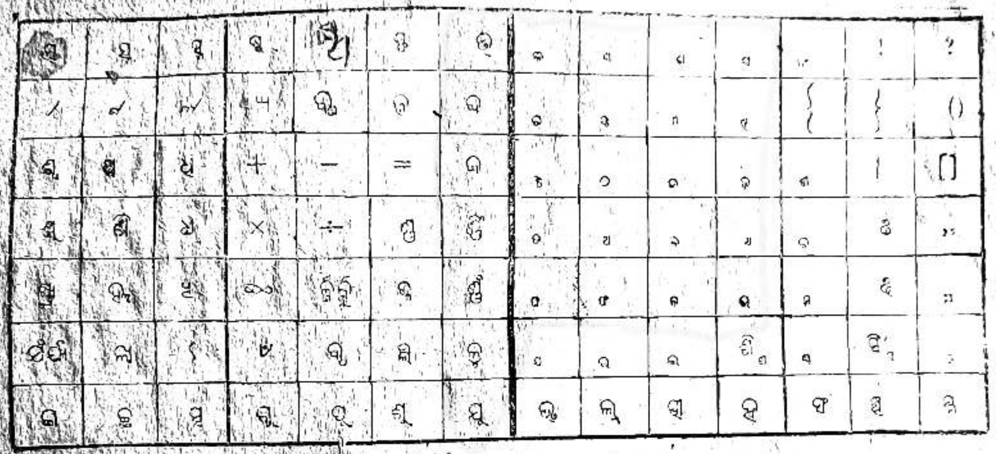

କରେଣ୍ଟ କେସ୍

୧	୨	୩	୪	୫
୬	୭	୮	୯	୦
+	-	×	÷	=

ନମ୍ବର କେଶ *(Figure Case)*

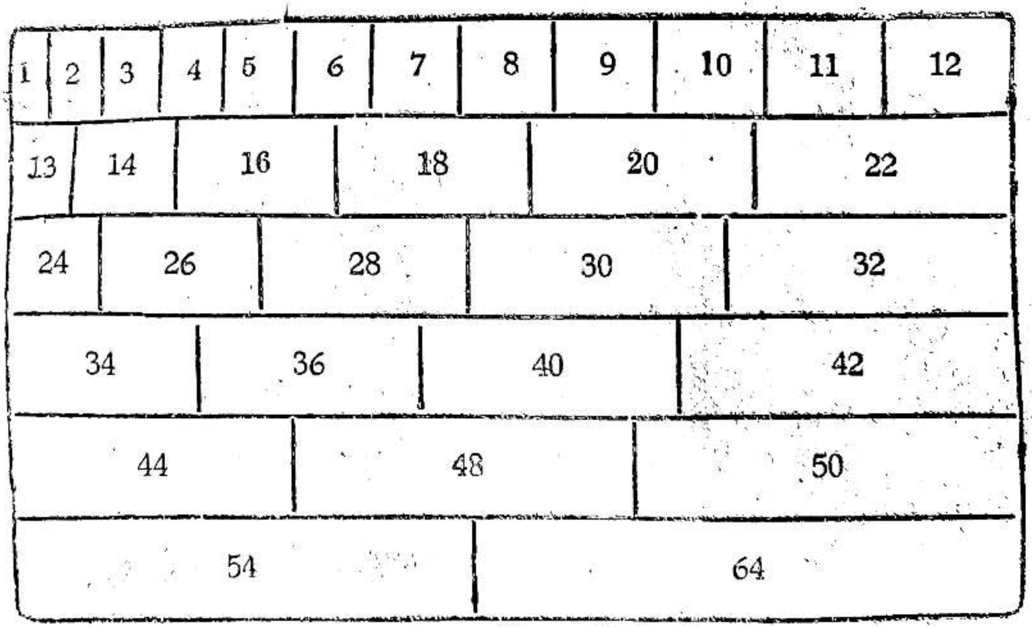

ବ୍ରାସରୁଲ୍ କେଶ (*Brass-Rule Case*)

[illegible]	खु	गु	घु	कू	खू	गू	घू	के	खे	गे	घे	क्र	ख्र	[illegible]	[illegible]
[illegible]	छु	जु	झु	चू	छू	जू	झू	चे	छे	जे	झे	ग्र	छ्र	ज्र	[illegible]
टु	ठु	डु	ढु	टू	ठू	डू	ढू	टे	ठे	डे	ढे	ट्र	ठ्र	ड्र	[illegible]
तु	थु	दुदुं	धु	तू	धू	दूदूं	धू	ते	थे	दे	धे	त्र	थ्र	द्र	ध्र
पुपुं	फु	बु	भु	पू	फू	बू	भू	पे	फे	बे	भे	प्र	फ्र	ब्र	भ्र
मु	यु	रु	लु	मू	यू	रू	लू	मे	ये	रे	ले	म्र	मै	मैं	में
शु	षु	सु	हु	शू	षू	सू	हू	शे	षे	से	हे	श्र	—	[illegible]	[illegible]
[illegible]	णु	नु	वु	[illegible]	णू	नू	वू	[illegible]	णे	ने	वे	है	हैं	[illegible]	[illegible]

ଦ୍ୱିତି ଅପର କେସ୍

A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O	H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	W	P	Q	R	S	T	V	W
X	Y	Z	Æ	Œ	U	J	X	Y	Z	Æ	Œ	U	J
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	0	:	[	(	/	8	9	0	:	[	(	'
&	-	!	?	;	,	.	&	'	!	?	;	,	.

ହାଫ୍ କେସ୍ (*Half Case*)

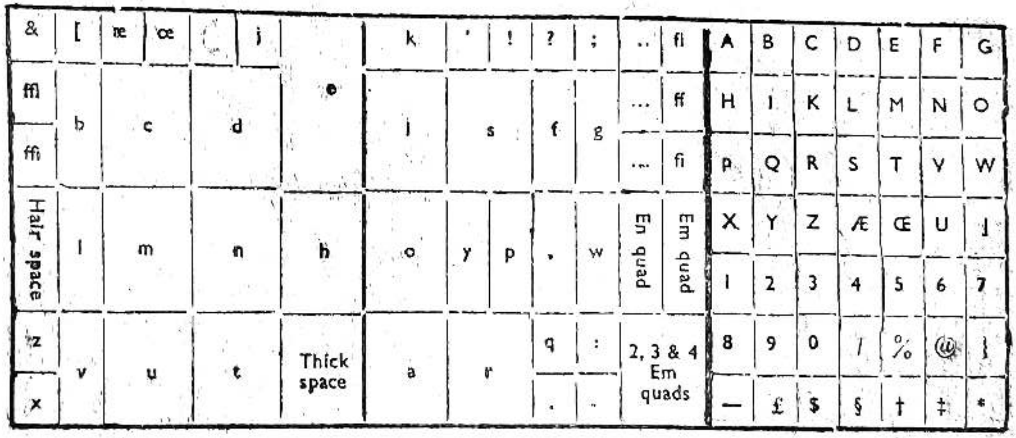

ଡବଲ କେସ୍ *(Double Case)*

ﬂ	ﬃ	ﬁ	—	)	;		y	1	2	3	4	5	6
&	b	c		d		e	i	s		f	g	7	8
,												9	0
j	l	m		n		h	o	Thin Sp.	p	,	w	En Quad	Em Quad
k													
z	v	u		t		Thick Spaces.	a	r		q	:	Quads	
x										.	-		

ଲୋୱାର କେସ୍ (*Lower Case.*)

A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O	H	I	K	L	M	N	O	H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	W	P	Q	R	S	T	V	W	P	Q	R	S	T	V	W
X	Y	Z	Æ	Œ	U	J	X	Y	Z	Æ	Œ	U	J	X	Y	Z	Æ	Œ	U	J
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
8	9	0	:	[	(	-	8	9	0	:	]	(	-	8	9	0	/	%	@	}
&	,	.	?	!	;	'	&	,	.	!	?	'	;	—	£	$	§	†	‡	*

ଟ୍ରିପିଲ କେସ୍ *(Triplee Case)*

⌒	^	¬	-	|	}	☞	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{2}{3}$	[illegible]	?
•	†	‡	@	£	℔	$	$\frac{1}{8}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{5}{8}$	$\frac{7}{8}$	$\frac{1}{6}$	/	%
‖	§	¶	°	⌈	Æ	Œ	ffi	ffl	æ	œ	Rs	Æ	Œ
A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O	H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	W	P	Q	R	S	T	[illegible]	W
X	Y	Z	'	"	J	U	X	Y	Z	…	…	J	U

ଅପର କେସ୍ (*Upper Case*)

ঐ	ট্রট্র	ক্ট	ম্ভ	চ্ছু র্চ্ছ	চ্ছ	চ্চ	ক্কু ক	র্থ	র্ত্ত	র্ণ	র্জ্ব	র্চ্চ	র্ণ	র্গ	র্ক
ঔ	ল্লু	শ্মু	শ্ম	ন্ধ	দ্দৃ দ্দ	থ	ত্ত	র্শ	র্ষ	র্ত্তু	র্ভ	র্ব্ব	র্প	র্দ্ধ	র্দ্দ
ষ্প	ন্ট	প্ট	ন্স	স্প	ম্ম	ল্ক	হ্ম	ড়	র্য	প্ন	ধ্ন	ত্ন	ঘ্ন	গ্ন	ক্ন
ড্ড	ল্ড	হৃ	সৃ	শৃ	মৃ	ভৃ	পৃ	নৃ	ধৃ	দৃ	তৃ	চৃ	ঘৃ	গৃ	কৃ
ভগ	...	...	=	·	×	−	+	ঢ়	য্যু	য্য	ষ্ট্র	স্ক	স্ন	শ্ন	ষ্ন
স্ক্রু	শ্রু	ভ্রু	ত্রু	প্রু	ধ্রু	দ্রু	ফ্রু	]	.	‘	ষ্ট্রী	স্থী	ষ্টী	ঠী	টী
স্ক্রূ	শ্রূ	ভ্রূ	ত্রূ	প্রূ	ধ্রূ	দ্রূ	ক্রূ	৲	৲	৷	ষ্ট্রি	স্থি	ষ্টি	ঠি	টি
[illegible]	জ্ঞ	‹	‹	৴	৶	৵	/	টী	শ্ল	ম্ল	ব্লব্লু	ফ্ল	প্ল	গ্ল	ক্ল

ডাহান পাশ কেস্

ন্ধ	ন্ত	ন্দ ন্দা	দ্য	স্ত্র	ক্স্ন	ঝা ঝ্ম	ঃ	ক ঁ	খ খ	গ	ঘ	ঙ	প	জ	গ্রী গী
শ্চ	শ্ছ	ঙ্গ	ঝ	জ্ঞ	ক্ষ	গ্ম	ত্ম	চ চু	ছ	জ্জ	ঝ ঝু	এঙ	ঝঁ ক্র	যু যঁ	নী
ষ্ট	ষ্ঠ	ন্ড	ন্ড ণ্ঠ	ঞ্চ	ঞ্জ	জ্ঞু জ্ঞ	দ্ম	ট টু	ঠু ঠ	ড়ু ড়ু ড	ঢ ঢু	ণু ণ	থু থ	ব্ব ব	পী
স্ত	স্থ	ব্দ	ব্ধ	হ্ন	হ্নু	ধ্ম	শ্ম	ত তঁ	থ থী	দ র্দ্র ন্দ্র	ধ্র ধ	ন	ভ ত	লু ল	শী
স্প	স্ফ	দ্ব	ন্তু	ক্ষ্ম	ল্ম	ণ্ম	ষ্ম	ক্র	গ্র	ঘ্র	দ্র	প্র	স্প্র	শ	শ্রী
স্প্র স্প	ষ্ফ	ফ	ম্ভু	হ্ল	হ্ব	ম্ম	স্ম	ত্র	ভ্র	ম্র	ন্দ্র	ত্র	দ্র	য য্য	প্রী
স্পূ স্প্র	স্কু ক্রু	রু ষ্কু	স্কু	স্থু	স্থূ	ম্মু	স্মৃ	কঁ	গঁ	চঁ	ঢ়	পঁ	বঁ	স	ক্ষ
১	২	৩	৪	৫	৬	৭	৮	৯	০	শ্র	স্র	হ্র	হৃ	হুঁ	হ

ଡାନ ପାଖ କେସ୍

স্তু	হ্ণ	ন্থু	ন্তু	ঙ্গু	গু	হুঁ উঁ	স্পূ	ন্তু	স্তূ	’	”	”	ভ	ফ	এ
ই	থিন্	•	ঃ	ং	ওঁ			ে		,	;	।।	...	ী	ৗ
ঈ	ব	ক		দ		া		ে		য়	শ	ষ	গ	’	ৈ
উ														‚	ৈ
ঊ	ল	ম		ন		হ্ন		।	।	ও	প	ি	ী	হাফ এম	একএম
ৄ ী															
ৃ	হ	য		ত		স্পেস্		অ		ব্ব		ৎ	৲	কোয়াড্রেট্	
ক্ষ												২	৴		

লোয়ার কেস্

ମୁଦ୍ରଣ ମୁକୁର